

Glazbene aktivnosti u primarnom obrazovanju

Šnajdar, Lorena

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:189:415598>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Lorena Šnajdar
Glazbene aktivnosti u primarnom obrazovanju
DIPLOMSKI RAD

Rijeka 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

Glazbene aktivnosti u primarnom obrazovanju
DIPLOMSKI RAD

Predmet: Metodika glazbene kulture

Mentor: Darko Đekić, viši predavač

Studentica: Lorena Šnajdar

Matični broj: 0303091858

U Rijeci, rujan 2024.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojem mentoru Darku Đekiću na podršci, neizmjernom strpljenju i razumijevanju tijekom pisanja diplomskog rada.

Zahvaljujem se svojoj obitelji za svu ljubav, podršku i razumijevanje koje ste mi pružali tijekom mog studija i izrade diplomskog rada.

Zahvaljujem se Luisu što si uvijek bio uz mene, pružao mi podršku i riječi utjehe kada je bilo najteže i dijelio sa mnom sve radosti i uspjehe. Tvoja vjera u mene dala mi je snagu i motivaciju da ustrajem i završim ovaj rad.

Zahvaljujem se svojim prijateljicama Antoniji, Karli i Angeli na neizmjernoj podršci, toplim savjetima i nesebičnoj pomoći. Bez vas ovo putovanje ne bi bilo isto.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

„Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam diplomski rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu diplomskog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.“

Lorena Šnajdar

SAŽETAK

Glazba je sveprisutna u ljudskom životu stoga ne postoji sumnja u njezinu moć. S obzirom da utječe na različite aspekte čovjekove osobnosti; kognitivni, psihomotorni i socio-emocionalni razvoj, oduvijek je bila sastavni dio odgoja i obrazovanja. Nastava Glazbene kulture nastoji unaprijediti učenikov estetski razvoj, kreativnost, njegove glazbene sposobnosti, interese te osposobiti ga za život u multikulturnom svijetu. Glazbene aktivnosti kao i kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura mijenjali su se kroz povijest. Bez obzira što je prije par godina došlo do kurikularne reforme kojoj je glavni cilj cjeloviti razvoj učenika tj. stavlja se naglasak na istraživanje, promatranje, povezivanje i rješavanje problema, u središtu suvremene nastave glazbe i dalje je najzastupljenija aktivnost slušanja i upoznavanje glazbenih djela. Time se kod učenika potiče razvijanje glazbenog ukusa, dok su aktivnosti pjevanja, sviranja i glazbenog stvaralaštva stavljene po strani. Prije svega bi učitelji trebali buditi kreativnost i inovacije u nastavi svih nastavnih predmeta, utjecati na kvalitetnu komunikaciju, poticati suradničko učenje, a odmicati se od formalnog poučavanja. Iako suvremene škole elaboriraju više sastavnica, prvobitne misli i ideje počinju na individualnoj razini tj. od učitelja, njegove kompetentnosti, otvorenosti, fleksibilnosti, spremnosti na cjeloživotno obrazovanje, kreativnosti, inovativnosti i naposljetku motiviranosti. U ovom radu govorit će se o utjecaju glazbe, povijesnom razvoju nastave glazbe u Hrvatskoj, dokumentima nastavnog predmeta, kurikularnoj reformi *Škola za život*, glazbenim aktivnostima (nastavnim, izvannastavnim i izvanškolskim) te o ulozi i važnosti učitelja u provedbi glazbenih aktivnosti.

Ključne riječi: glazba, glazbene aktivnosti, glazbena nastava, kurikularna reforma, škola za život

SUMMARY

Music is omnipresent in human life, so there is no doubt about its power. Considering that it affects different aspects of a person's personality; cognitive, psychomotor and socio-emotional development, it has always been an integral part of our upbringing and education. The teaching of Musical culture aims to improve the pupil's aesthetic development, creativity, their musical abilities, interests and prepare them for life in a multicultural world. Musical activities as well as the curriculum of the school subject of Musical culture have changed throughout history. Although a few years ago a curricular reform was implemented with the main goal being the comprehensive development of pupils, i.e. the emphasis is placed on research, observation, connection and problem solving; at the centre of modern music teaching education the most common activities continue to be listening and getting to know musical works. This encourages the development of musical taste in pupils, while the activities of singing, playing and creating music are set aside. Above all, teachers should stimulate creativity and innovation in the teaching of all subjects, affect quality communication, encourage collaborative learning, and move away from formal teaching. Although modern schools elaborate more components, the original thoughts and ideas start at the individual level, i.e. from the teacher, their competence, openness, flexibility, readiness for a lifelong education, creativity, innovation and finally, their motivation. This paper will discuss the influence of music, the historical development of music teaching education in Croatia, the documents of the subject, the implementation of the curricular reform of the School for Life, musical activities (curricular, elective and extracurricular) and the role and importance of teachers in the implementation of musical activities.

Key words: music, musical activities, musical culture, teaching, curriculum

Sadržaj

UVOD	1
UTJECAJ GLAZBE NA ČOVJEKA	3
Razvojna područja djeteta i glazba.....	4
Glazba kao sredstvo estetskog odgoja	5
POVIJESNI RAZVOJ GLAZBENE NASTAVE U HRVATSKOJ	8
Glazbena nastava u Hrvatskoj do Drugoga svjetskog rata	8
Glazbena nastava u Hrvatskoj nakon Drugoga svjetskog rata.....	8
Pjevanje.....	9
Muzički odgoj.....	9
Glazbeni odgoj.....	10
Glazbena kultura	11
Današnje koncepcije glazbene nastave.....	12
KURIKULUM NASTAVE GLAZBENE KULTURE	14
O pojmu <i>kurikulum</i>	14
Vrste kurikuluma	15
Nastavni plan i program.....	17
Kurikularna reforma – „Škola za život“.....	21
GLAZBENE AKTIVNOSTI	25
Nastavne aktivnosti	25
Glazbene igre.....	25
Brojalice	26
Pjevanje.....	27
Slušanje i upoznavanje glazbe.....	28
Glazbeno opismenjavanje	29
Sviranje	31
Glazbeno stvaralaštvo.....	32
Izvanastavne i izvanškolske aktivnosti.....	34
Pjevački zbor.....	34
Folklorni ansambli	35
Instrumentalne skupine	36

Ritmika i ples	37
Glazbene radionice	39
Glazbena škola	40
Plesna škola.....	42
ULOGA UČITELJA U PROVEDBI GLAZBENIH AKTIVNOSTI	44
ZAKLJUČAK.....	48
LITERATURA.....	49

UVOD

Glazba ima važnu ulogu u životima sve djece. Kao oblik izražajne umjetnosti, ona pridonosi cjelokupnom razvoju djece i može se koristiti u obrazovanju za postizanje različitih ciljeva, uključujući poboljšanje akademskih, društvenih i jezičnih vještina, kao i samih glazbenih sposobnosti. Glazbene aktivnosti u osnovnim školama u Hrvatskoj imaju važnu ulogu u obrazovanju djece, pridonoseći njihovom cjelokupnom razvoju. Kroz različite oblike glazbenog izražavanja, učenici razvijaju ne samo glazbene vještine, već i niz drugih sposobnosti koje su ključne za njihov osobni i socijalni razvoj. Pjevanje je jedna od osnovnih glazbenih aktivnosti u hrvatskim osnovnim školama. Djeca uče razne pjesme, od tradicionalnih narodnih do modernih skladbi, što im pomaže u razvoju slušnih sposobnosti i osjećaja za ritam i melodiju. Sviranje instrumenata, poput blok flaute, klavira, gitare ili Orffovih instrumenata, također je važan dio glazbenog obrazovanja, omogućujući učenicima praktično iskustvo i razumijevanje glazbenih koncepata. Glazbene igre i brojalice su aktivnosti koje integriraju glazbu s igrom i pokretom. Ove aktivnosti su posebno popularne među mlađim učenicima jer kroz igru uče osnovne glazbene pojmove poput ritma, tempa i dinamike. Brojalice, kao jednostavne pjesmice s ritmičkim ponavljanjima, pomažu djeci u učenju brojanja i razvijanju koordinacije. Slušanje glazbe i njezina analiza su aktivnosti koje omogućuju učenicima da se upoznaju s različitim glazbenim stilovima, žanrovima i kulturnim tradicijama. Kroz slušanje, djeca razvijaju kritičko mišljenje i sposobnost analize glazbenih djela, što doprinosi njihovom estetskom odgoju i kulturološkom obrazovanju. Glazbeno stvaralaštvo uključuje aktivnosti poput skladanja, improvizacije i stvaranja vlastitih glazbenih kompozicija. Ove aktivnosti potiču kreativnost i omogućuju učenicima da izraze svoje osjećaje i ideje kroz glazbu. Kroz stvaralaštvo, djeca uče kako se koriste glazbeni elementi i razvijaju svoje kompozicijske vještine. Izvannastavne aktivnosti, poput pjevačkih zborova, instrumentalnih ansambala i folklornih skupina, igraju značajnu ulogu u glazbenom obrazovanju djece. Ove aktivnosti pružaju priliku za dodatno glazbeno usavršavanje i nastupe pred publikom, što jača samopouzdanje i osjećaj zajedništva među učenicima. Učitelji imaju ključnu ulogu u provedbi glazbenih aktivnosti. Njihova stručnost, entuzijizam i sposobnost motiviranja učenika su od presudne važnosti za uspješno provođenje glazbenog obrazovanja. Učitelji pomažu djeci da otkriju i razviju svoje talente, te ih usmjeravaju prema daljnjem glazbenom razvoju. U osnovnim školama u Republici Hrvatskoj, glazbene aktivnosti su ne samo sredstvo obrazovanja, već i važan dio dječjeg svakodnevnog života, doprinoseći njihovom intelektualnom, emocionalnom i socijalnom razvoju (Blaljković, 2015). Glazba je jedna od najučinkovitijih metoda u obrazovanju jer

podržava motorički, mentalni i jezični razvoj djece. Ciljevi glazbenog obrazovanja obuhvaćaju komunikaciju, svijest, kreativnost i emocije. Korištenjem glazbe, dječje reakcije se intenziviraju, a vještine poput koordinacije oko-ruka i kontakta očima se razvijaju. Glazbom djeca mogu povećati svoje samopouzdanje, osjećati se sigurno i uspješno, postati samostalnija, poboljšati komunikacijske vještine i osjetiti zadovoljstvo. Glazba svakom djetetu pruža priliku za zabavu, uživanje i obogaćivanje. Također, ona se može koristiti u razne svrhe, poput obrazovanja, terapije i liječenja. Kao i kod prosječne djece, glazba pozitivno utječe na razvoj djece s posebnim potrebama pružajući im osjećaj postignuća, samopouzdanje, razvoj vještina, jačanje samopoštovanja, opuštanje i učenje akademskih koncepata. Sredstvo je za dopiranje do ove djece i pomaganje u njihovom učenju. Obogaćivanje obrazovnih programa glazbom može pridonijeti akademskom, društvenom, emocionalnom i kognitivnom razvoju ove djece (Özeke Kocabaş, 2012). U osnovnim školama učenici pohađaju predmet Glazbena kultura (Nacionalni okvirni kurikulum za osnovnoškolsko obrazovanje). Prema Vidulin-Orbanić (2012), svrha glazbene nastave je sustavno utjecati na formiranje učeničkih sposobnosti, razvoj glazbenog identiteta, osnaživanje glazbenih vještina te poticanje estetskog odgoja učenika (Blaljković ,2015).

UTJECAJ GLAZBE NA ČOVJEKA

„Muzika je otkrivenje više od sve mudrosti i filozofije, oplemenjuje i usrećuje čovjeka i razvija u njemu ljubav ne samo prema lijepom nego i prema zajednici“ (L.van Beethoven)

Iz ovog citata zaključujemo o važnosti glazbe i njezinom utjecaju o kojem se govori već odavno. Kada slušamo glazbu, čini nam se da govori o nekoj radnji, opisuje neki doživljaj i da pobuđuje emocije i raspoloženja. Time glazbu definiramo kao umjetnost koja tonovima odražava čovječje osjećaje, misli i doživljaje. U staroj Grčkoj, glazba se smatrala umjetnošću božanskog porijekla. To je očigledno i iz same riječi “muzika“ koja potječe od riječi “muza“, zaštitnica umjetnosti u grčkoj mitologiji. Poznata je Platonova izreka *Što je bolja muzika, bit će bolja država*. Misao o božanskoj prirodi glazbe opstala je kroz srednji vijek i novija vremena, osobito potaknuta revolucionarnim događanjima, ističući važnost glazbe u borbi za socijalnu pravdu i slobodu (Manasteriotti, 1980).

Glazba je sveprisutna, a time igra veliku ulogu u našim svakodnevnim životima. Ona može poticati na inspiraciju, relaksaciju, maštu i aktiviranje tijela. Ljudi su konzumenti glazbe kako bi mijenjali i otpuštali emocije ili se uskladili sa svojim trenutnim emocijama. Glazba ima sposobnost izazvati jaka emocionalna iskustva što fascinira i stručnjake i laike još od stare Grčke. Emocije doživljene glazbom složene su i kompleksne te znaju biti međusobno isprepletene. S obzirom na međusobnu povezanost, slušatelju može biti teško razlučiti emocije slušajući neko glazbeno djelo. Neki autori ističu da emocionalna stanja nastaju iz slušateljevog doživljaja da glazba slični ekspresivnim ljudskim gestama poput pokreta i intonacije glasa. Glazba ima moć aktiviranja određenih sustava u našem tijelu, a primjer toga jest poticanje javljanje emocija i raspoloženja putem autonomnog živčanog sustava. Uz blaženstvo se može javiti doživljaj ljubavi i nježnosti, uz nostalgiju se može javiti mir i sentimentalnost, uz mir i relaksaciju osjećaj nadanja te uz iritiranost doživljaj ljutnje i napetosti. Dakle emocije izazvane glazbom ponekad znaju biti vrlo intenzivne. Iako glazba izaziva kompleksnost emocija, činjenica je da ima pozitivan učinak na psihičko i fizičko zdravlje čovjeka. Slušanjem glazbe reguliraju se emocije i doživljavanje stresa kao i smanjenje anksioznosti i boli. Uz to, glazba utječe na živčani sustav te na neke fiziološke promjene poput smirivanja srčanog ritma i smanjivanje razine hormona stresa. Primjerice slušanjem klasične glazbe utječe se na poboljšanje pamćenja i koncentracije (Štark, 2019).

Razvojna područja djeteta i glazba

Glazba kao sredstvo izražavanja djetetu je najranije dostupna pa čak i prije njegova rođenja jer je sluh u potpunosti razvijen. Ona utječe na sva razvojna područja djeteta; na motorički, socio-emocionalni, spoznajni i govorni razvoj. S obzirom da glazba utječe na inteligenciju djeteta, ne čudi nas Gardnerov model višestrukih inteligencija jer jedna od njih je i glazbena inteligencija. Uz to, glazba potiče socijalnu komunikaciju i kreativnost (Gazibara, Živković, 2009).

Glazba je sastavni dio odgojno-obrazovnog utjecaja na cjelovitu ličnost djeteta stoga glazbom treba odgajati, a ne podučavati glazbu. Djecu predškolske i rane školske dobi važno je poticati na njegovanje i kultiviranje glasovne mogućnosti tj. da uz pravilno disanje te pravilno i jasno izgovaranje riječi, intonativno čisto pjevaju, zatim na razvijanje glazbenog sluha i pamćenja tj. da pamte melodiju i tekst pjesme, na razvijanje osjećaja za ritam, na slobodno izražavanje i naravno razvijanja glazbenih sposobnosti te stvaranja trajnog interesa i ljubavi za glazbu (Manasteriotti, 1980).

Glazbene aktivnosti pomažu djeci razviti sposobnost razlikovanja visine, trajanja i jačine tonova te prepoznavanja ritmova, melodija i boje tonova. Primjerice, učenje pjesama ili sviranje na udaraljka omogućuje djeci precizno određivanje visine tonova, ritmičkih i dinamičkih odnosa te raznolikost boja tonova. Na taj način djeca provjeravaju točnost intonacije kao i njezinu čistoću te uočavaju i ispravljaju pogreške. Također, zapažaju svojstva tonova kao i njihovu skladnost i harmoniju. Pedagozi tvrde da su sva djeca sposobna za glazbene aktivnosti iako su njihova ostvarenja nejednake kvalitete. Kvaliteta glazbenih aktivnosti se ogleda u četiri čimbenika, a to su urođena dispozicija, stupanj razvijenosti dispozicije, socijalna sredina i pedagoški utjecaj. U glazbenim aktivnostima, a posebice igrama razvija se motorika djece. Dijete postepeno širi osnovne motoričke vještine, ali uči i složenije pri čemu povećava brzinu pokreta i njihovu točnost. Time se u glazbenim aktivnostima, glazbom određuje karakter pokreta, brzina i preciznost. Glazba doprinosi pravilnom držanju tijela, poboljšava koordinaciju pokreta ruku i nogu te unaprjeđuje kvalitetu hoda i trčanja. Isto tako djeca stječu razne navike kao što je kulturno ponašanje; u tišini slušati glazbeno djelo, stojeći slušati himnu svoje zemlje, ne stvarati suvišnu buku datim udaraljka. Motivacija je jedna od glavnih utjecaja na stjecanje znanja, vještina i navika, a uz motivaciju vrlo su usko povezani i interesi djeteta. Interesi djeteta su spontani i ne dugotrajni, a po dječjem interesu za glazbu često se može zaključiti i kolika je njihova glazbena sposobnost. Dakle dijete većih glazbenih sposobnosti pokazuje veći interes i znatiželju za glazbene aktivnosti. Odgajatelji i učitelji su prvi koji glazbom pobuđuju interes djeteta stoga je neupitna njihova uloga i važnost u razvitku sposobnosti. Kod djece nižih razreda

osnovne škole počinje se razvijati svjesno ili namjerno pamćenje, a ta se sposobnost razvija u igrama i postavljanjem zadataka koje dijete treba izvršiti. Primjerice, da jasno izgovara riječi pjesme, da precizno izvodi pratnju udaraljka, da skladno izvodi pokrete i sl. Pri opažanju glazbenih elemenata dijete sustavno promatra, uopćava, uspoređuje i stvara svoje prve glazbene pojmove stoga odgoj glazbom pridonosi i razvoju mišljenja. Tako će dijete, kompoziciju brzog tempa, pojačane dinamike i bujnijeg ritma opisati kao veselu dok će onu sa polaganijem tempom, tišom dinamikom i jednoličnim ritmom opisati kao sjetnu. Time djeca stječu sposobnost uspoređivanja karaktera glazbe s elementima glazbenog izraza. Glazba kao sredstvo odgoja i obrazovanja omogućuje formiranje osobina ličnosti djeteta. Grupne izvedbe znatno pozitivno utječu na introvertiranu djecu tako što radost, sreću i oduševljenje međusobno dijele u glazbenim aktivnostima, a tako se povučena djeca oslobađaju i opuštaju. Dakle slušanje glazbe kod takve djece potiče smirenje i oslobađanje energije (Manasteriotti i Katić, 1980).

Glazba kao sredstvo estetskog odgoja

Kroz povijest, glazbena nastava uvijek je bila percipirana kao estetska disciplina, obzirom da se bavi umjetnošću glazbe, što sugerira da sve što se u njoj događa zaslužuje estetski atribut (Rojko, 1996).

Glazbeni doživljaj se definira kao ishod uživanja u glazbi, a temelji se na sposobnosti dopuštanja glazbi da djeluje. Riječ estetika (grč. osjećati, opažati lijepo) ne odnosi se samo na formalnu kategoriju *lijepo* već na konkretno; osjetilna opažanja, sposobnost osjećanja i percipiranja. Znati uočiti, otkriti i prepoznati lijepo u umjetnini podrazumijeva estetsko određenje glazbenog djela. Odrasla osoba i dijete "lijepo u glazbi" doživljavaju na različit način. Kod djece je prvo fiziološko i emocionalno uživanje što znači da se dijete osjeća lijepo, uživa i to pokazuje, a na kraju je intelektualno uživanje. Dakle, za dijete u trenutku slušanja, vrlo je važno da se ono osjeća lijepo, a time se ostvaruje glazbeno-estetski doživljaj (Sam, 1998).

Suština estetskog odgoja i obrazovanja glazbom ogleda se u:

- Pobuđivanju i razvijanju osjećaja i smisla za lijepo u glazbi
- Zapažanju estetskih svojstva glazbe
- Postojanju estetskog doživljaja djeteta
- Oblikovanju estetskog izražavanja
- Usvajanju elementarnog znanja i vještina

Navedeni čimbenici ostvaruju se odgojno-obrazovnom praksom zato kod djece treba poticati estetsko promatranje i doživljavanje (Manasteriotti i Katić, 1980).

Glazbeno djelo se određuje estetskim izrazima kojima se postiže izazivanje i djelovanje slušateljevih emocija. Estetske izraze potrebno je postupno uvoditi; od poznatih ka nepoznatima, od jednostavnih ka složenima. Dijete postupno obogaćuje svoj glazbeno-estetski rječnik pri čemu izgovorenu riječ poistovjećuje sa svojim osjećajima i doživljajima. Glazbeno-estetskim doživljajem razvija se i estetska komunikacija kojom se kod djece potiče sposobnost mišljenja, kreativnosti, inicijativnosti, samoaktivnosti te pamćenje. Postoje dvije vrste glazbeno-estetske komunikacije, a to su primarna i sekundarna. Primarna glazbeno-estetska komunikacija se ostvaruje u procesu slušanja instrumentalne glazbe. Vanjska aktivnost slušanja se prepoznaje kao akustički, motorički i taktilni odraz dok je unutarnja aktivnost slušanja po mnogočemu snažnija. Vanjska aktivnost slušanja se odvija u procesu primanja, doživljavanja, prepoznavanja i razmišljanja. Komunikacija u glazbi povezana je s glazbenom semiotikom koja se bavi proučavanjem jezika, pokreta, poezije, pravilima igara i sl. Primarna komunikacija je potpuna u vokalnoj glazbi jer djelo ima sadržaj i oblik kojeg prenosi učitelj. Sekundarnu glazbeno-estetsku komunikaciju obilježava komunikacija o glazbenom djelu, a ta je pojava karakteristična za školski sustav. Dvosmjerna glazbeno-estetska komunikacija može biti učinkovita i neučinkovita. Učinkovita komunikacija se očituje u motiviranosti djeteta koje se uključuje u dvosmjernu komunikaciju, zatim u motivaciji za samostalnim komuniciranjem s glazbenim primjerom te u iskazivanju vlastite glazbene recepcije. Neučinkovitu komunikaciju karakterizira uključivanje djeteta, vođenje k usmjerenom komunikaciji te zahtijevanje verbalne recepcije (Sam, 1998).

U pojedinim nastavnim područjima glazbene nastave, estetskog odgoja gotovo pa da i nema ili ga ne može biti kao što je slučaj s glazbenim opismenjavanjem i usvajanjem muzikoloških sadržaja. U područjima poput pjevanja, sviranja i glazbenog stvaralaštva ne moguće je ostvariti estetski odgoj jer te aktivnosti ne dosežu razinu koja bi se mogla smatrati umjetničkom tj. estetskom. Slušanje glazbe jedino je područje nastavnog predmeta koje ima mogućnost razvoja elemenata estetskog odgoja. Mnogobrojni su razlozi zapostavljanja kvalitetne provedbe tog područja, a neki od njih su: ograničeno vrijeme, neupotreba aktivnog muziciranja, stav i kompetentnost učitelja i neadekvatna opremljenost škola. Jedini način da glazbena nastava postane estetskim odgojem moguće je povećanjem prostora za aktivnosti koje omogućuju takav odgoj. Svrha estetskog glazbenog odgoja je istraživanje svijeta umjetničke glazbe, što se postiže kroz slušanje i promišljanje umjetničkih djela, a ne kroz razvoj osnovnih glazbenih vještina.

Dakle, što se više vremena posveti nastavi glazbe, to je veća mogućnost za dublje uranjanje u estetiku glazbe i razumijevanje njenog utjecaja i vrijednosti. Unatoč dosadašnjem, glazbena nastava ipak ima potencijal za razvijanje estetskih vrijednosti učenika, posebice kroz sudjelovanje u ansamblima; pjevačkim zborovima i tamburaškim orkestrima. Stoga, suvremena koncepcija glazbene nastave usmjerena na estetiku trebala bi naglasiti važnost tih aktivnosti (Rojko, 1996).

POVIJESNI RAZVOJ GLAZBENE NASTAVE U HRVATSKOJ

Glazbena nastava u Hrvatskoj do Drugoga svjetskog rata

Glazbeno-pedagoška teorija i praksa se kod nas razvijala onoliko koliko i samo školstvo. Pjevanje je bilo u službi crkve, a ono se provodilo u samostanskim i župnim školama. Od 14. do 18. stoljeća po gradovima Istre i Dalmacije bilo je svega nekoliko škola koje su bile namijenjene aristokratskoj djeci. Postupnim razvojem pojavljuju se i gradske škole u koje ulazi i pjevanje. Johann Ignaz von Felbiger kao reformator i organizator katoličkog školstva u Njemačkoj i Austriji uvodi crkveno pjevanje. Tako se i naš školski sustav u 18. i 19. stoljeću našao pod utjecajem Austrije. Godine 1874. u pučkim školama, *Školskim zakonom* određeno je pjevanje koje je obuhvaćalo crkveno i svjetovno pjevanje. S obzirom da je 19. stoljeće period suzbijanja nepismenosti u učiteljskim školama ili tzv. preparandijama provodili su se skromni glazbeni zadaci. U isto se vrijeme u Njemačkoj odvijala bogato sadržajna glazbeno-pedagoška teorija koja na naš školski sustav nije ostavila nikakav utjecaj. Općenito se nastava glazbe svodila na pjevanje uz rijetko glazbeno opismenjavanje koje je ovisilo o kompetentnosti učitelja. Uz pjevanje i opismenjavanje uključivali su se i elementi povijesti, glazbene teorije i estetskog doživljaja. Može se reći da je nastava pjevanja bila redovita u planu osnovnih škola, a uglavnom se izvodilo pjevanje po sluhu čime se razvijao interes za pjesmu. Glazbena nastava se provodila od pola do jednog, a vrlo rijetko dva sata tjedno sve do 1926. godine. Nastavni predmet se zvao *Pjevanje* kojeg su provodili učitelji, a oni su ujedno bili i crkveni orguljaši. Uz naziv *Pjevanje* javljao se i naziv *Muzika* raspisan u nastavnom planu. Nastava glazbe bila je zastupljena u srednjim školama, ali i gimnazijama (realnim i klasičnim) te građanskim školama. Fokus nastave je bio u učenju teorije napamet i pjevanju pjesama po sluhu stoga je kvaliteta nastave uvelike ovisila o učitelju. Zaključno, nastava glazbe se prva četiri razreda osnovne škole svodila na pjevanje po sluhu po čemu je poznata i današnja realizacija nastavnog predmeta. U srednjim je školama naglasak bio na teoriju i solfeggio, ali zbog manjka sati i suhoparnog programa ono pada u formalizam. Dakle, glazbenu nastava prije Drugoga svjetskog rata karakterizira ne kontinuirani glazbeni odgoj i teoretiziranje. Također slabi rezultati su produkt života na selu bez glazbene tradicije i publike (Rojko, 1996).

Glazbena nastava u Hrvatskoj nakon Drugoga svjetskog rata

Glazbena nastava nakon Drugoga svjetskog rata čini nekoliko promijenjenih programa koji su se vremenom modificirali, širili i nadograđivali. U daljnjem će tekstu biti objašnjen svaki od programa.

Pjevanje

Nastava glazbe nakon Drugoga svjetskog rata se nije razlikovala od one prije rata. U nastavnom planu i programu predmet i dalje nosi naziv *Pjevanje* koji se provodio dva puta tjedno po pola sata, a aktivnost se usredotočila na pjevanje po sluhu. U planu i programu iz 1948. godine vidi se naznaka za glazbenim opismenjavanjem učenika 3. razreda osnovne škole. Nadalje bi se u 4. razredu učenici upoznavali s pjevanjem kanona, dvoglasja i pjevanja po notama. *Pjevanje* je bilo neizostavno u općem četverogodišnjem obrazovanju što se vidi i u minimalnim nastavnim planovima. Zadaci nastave *Pjevanja* su bili postavljeni vrlo ambiciozno za što je bio potreban spreman i kompetentan učitelj iako su se aktivnosti svodile na pjevanje po sluhu. Gimnazija je tada imala osam razreda; prva četiri razreda su današnji peti, šesti, sedmi i osmi razred osnovne škole, a ostala četiri razreda su današnja srednja škola. Gimnazijski programi su se modificirali svake godine, ali je *Pjevanje* u počecima bilo zastupljeno u velikoj mjeri (Rojko, 1996).

Programom je predloženo da se u četiri niža razreda obradi teorija, intonacija, ritam, tonski sustav, tetrakordi, kromatika, harmonija, forma i poznavanje instrumenata. U ostala četiri razreda predviđena je obrada povijesti glazbe kronološkoga slijeda. S obzirom na bogat program može se zaključiti da je program prenapuhan jer je izveden iz struke tj. iz stručne glazbene škole. Školske godine 1946/1947. nastavni program ostaje isti, a broj nastavnih sati je drastično smanjen; dva sata u prvom i jedan sat u drugom razredu. Godine 1948. dolazi do novih koncepcija glazbene nastave, a time se u prva četiri razreda usmjerilo na pjevanje po sluhu, a u petom i šestom razredu je usmjerenost na intonaciju. Glazbena nastava se usredotočila na solfeggio i pjevanje pjesama dok je slušanje glazbe ovisilo o kompetentnosti i sposobnosti učitelja te opremljenosti škola. U nastavnom planu i programu iz 1950. godine koncept je jednak prethodnome, ali se zato slušanje glazbe dobiva na važnosti kao što se uvodi i radio i gramofon (Rojko, 1996).

Muzički odgoj

Godine 1951. u nastavnom programu se po prvi puta uz *Pjevanje* spominje i naziv *Glazbeni odgoj* koji se odnosio na glazbenu nastavu viših razreda. U razrednoj nastavi je ostao naziv *Pjevanje*. Taj je program osnova svim kasnijim programima, a obiluje sljedećim karakteristikama; prva tri razreda rade na pjevanju po sluhu, a u četvrtom se uvodi opismenjavanje, slušanje glazbe i stvaralački rad. Još je uvedeno jedno područje; *glazbeni život* ili *upoznavanje pojmova iz glazbene kulture*. Može se reći da je program pojednostavljeni *solfeggio* tj. da su zadaci podosta bolje sastavljeni od ranijih primjera. Područja slušanje glazbe

se uglavnom provodilo prema mogućnostima, a glazbeni život uz poneki razgovor (Rojko, 1996).

Dakle zaključujemo da je važnost ova dva područja u većoj mjeri zanemarena te da se uglavnom provodilo svakako, neobavezno i bez čvrstog određenog programa.

Nastavni programi su bili postavljeni veoma ambiciozno, a njihova realizacija vrlo skromna zbog nedovoljnog broja učitelja. Godine 1958. prikazan je nacrt novog nastavnog plana i programa, a 1960. godine stupa na snagu. U tom se programu nastavni predmet naziva *Muzički odgoj* u kojem su prisutna sva područja; pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, elementi glazbene pismenosti, upoznavanje različitih pojava i pojmova iz glazbenog područja. Predmet s ukupno 560 sati je vrlo dobro prošao. U programu su temeljito navedeni i opisani zadaci te osnovne djelatnosti. Jedna od najznačajnijih karakteristika toga programa jest to da se jedino za opismenjavanje donose konkretni sadržaji. Ostala su područja opisana više-manje formalno bez navođenja konkretnih sadržaja; ne postoji popis pjesama za pjevanje niti popis glazbenih djela za slušanje. Za školsku godinu 1964/1965. nastavni plan i program konceptijski ostaje isti onome iz 1960. no broj nastavnih sati se smanjuje na 460, manji je naglasak na opismenjavanju, veći naglasak na njegovanju pjesme te podjela programa u tri etape. Prva etapa podrazumijeva pjevanje po sluhu, druga etapa obuhvaća opismenjavanje u četvrtom, petom i šestom razredu te treća etapa koja je usmjerena na stjecanje različitih muzikoloških sadržaja (Rojko, 1996).

Glazbeni odgoj

Godine 1972. dolazi do malih izmjena nastavnog plana i programa, a one se odnose na smanjenje broja sati i promjenu naziva nastavnog predmeta. Broj nastavnih sati se smanjuje na 420, a naziv predmeta glasi *Glazbeni odgoj*. U programu su prisutna sva područja no neke stvari su konkretnije, a to su nazivi pjesama za pjevanje i sviranje kao i glazbenih djela za slušanje. U ovom periodu zastupljene su etape kao i kod prethodnog programa. Promjena se odvija samo u trećoj etapi u kojoj se više ne bavi intonacijom već muzikološkim sadržajima. S obzirom na razliku između teorije i prakse, jedino pjevanje ostaje dominantno područje. Također ovaj program postavlja zadatke za razliku od prethodnoga. Može se reći da je ovaj nastavni plan i program podosta konkretniji i jasniji, ali ne uvelike drugačiji od onoga iz 1960. godine (Rojko, 1996).

Glazbena kultura

Izmjenom nastavnog plana i programa, 1984. godine ne dolazi do znatnih novina osim toga da se veća pažnja usmjerava na slušanje glazbe. Sva su nastavna područja slična prethodnima osim činjenice da je učiteljima dana mogućnost veće slobode odabira pjesama za pjevanje u razredu. Nastavni predmet mijenja naziv u *Glazbena kultura* te biva uvršten u jezično-umjetničko odgojno-obrazovno područje s ukupno 420 sati godišnje. Konceptijski se ovaj nastavni plan i program ne razlikuje od posljednjeg iz 1991./1992. godine. Što se tiče zadataka nastavnog predmeta, oni su podosta smanjeni s banalnim promjenama u sadržaju i redoslijedu (Rojko, 1996).

U sljedećoj tablici navedeni su nastavni planovi i programi glazbene nastave za osnovnu školu u Hrvatskoj od 1948. do 1992. te broj nastavnih sati po razredima.

Tablica 1.: Komparativna tablica nastavnih planova glazbene nastave

Nastavni plan i program iz godine:	Razred							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1948.	1	1	1	1	2	2	0	-
1950.	1	1	1	1	1	1	1	1
1951.	1	1	1	1	1	1	1	1
1959./60.	2	2	2	2	2	2	2	2
1965.	3/2	3/2	3/2	3/2	2	2	2	2
1972.	2/2	2/2	2	2	2	2	1	1
1984.	1	1	1	1	2	2	1	1
1991./92.	1	1	1	1	2	2	1	1

Nastava glazbe uvijek je bila sastavni dio odgoja i obrazovanja. Za glazbu se može reći da je vrsta odgojno-obrazovne konstante jer se od vremena Stare Kine i Stare Grčke vjerovalo u odgojnu i druge moći glazbe. Dakle glazba u odgoju je bila shvaćena kao sredstvo. Sve do 20. stoljeća glazbeni se odgoj smatrao kao odgoj putem glazbe. Nakon 20. stoljeća dolazi do drugačijih shvaćanja, a time se glazba shvaća i kao cilj. Time se potvrđuje malo drugačija orijentacija tj. glazbeni odgoj postaje odgoj za glazbu putem glazbe. Sve je to rezultiralo utjecajem reformnih pravaca u pedagogiji s kraja 19. i početka 20. stoljeća, zatim utjecajem *Pokreta za umjetnički odgoj*, *Orffove glazbene pedagogije* te razvoj elektrofonije. U nastavi

glazbe u općeobrazovnoj školi uvijek se reflektira duh vremena što omogućuje dublje razumijevanje i kritičku procjenu suvremenih praksi kroz njezinu povijest (Rojko, 1996).

Današnje koncepcije glazbene nastave

Krajem 19. stoljeća se sve češće mogu čuti kritike tradicionalne pedagogije i tzv. stare škole. Pedagozi kritiziraju nastavu koja zanemaruje prirodni razvoj djeteta. Od učenika se traži veća aktivnost i razvijanje samostalnosti. Sve to rezultira pojavom novih reformnih pravaca, a to su *pokret radne škole*, *Pokret za umjetnički odgoj*, *Mannheimski sustav*, *Montessori sustav*, *Freinetov pokret* te novoutemeljene škole *Jena plana Petera Petersena*, *waldorfske škole* te eksperimentalne škole *Johma Deweya*. Kada se govori o glazbenoj pedagogiji i razvoju glazbene nastave posebice treba izdvojiti *Pokret za umjetnički odgoj*, *Jugendbewegung*, *pokret radne škole* i *waldorfsku pedagogiju* (Svalina, 2015).

Pokret za umjetnički odgoj se razvija u Njemačkoj krajem 19. stoljeća, a njegovi predstavnici u prvi plan stavljaju doživljaj umjetničkog djela. Umjetnost je ključni element u sustavnom odgoju, gdje estetski odgoj postaje temelj ističući umjetničke vrijednosti u svim predmetima uključujući glazbu i pjevanje. Ovim pokretom došlo je do nove koncepcije škole i drugačije unutarnje organizacije. *Pokret radne škole* se pojavljuje krajem 19. i početkom 20. stoljeća, a potiče samostalan rad učenika te stjecanje znanja kroz praktičan rad, kako bi se postigla ravnoteža između intelektualnog i fizičkog rada. U radnoj školi učenici razvijaju svoje glazbene sposobnosti putem pjevanja i muziciranja, usvajaju ritamsko-metričke elemente, upoznaju se s notnim sustavom, glazbenim diktatom, ali i stvaranjem vlastite melodije. *Waldorfska škola* slična je radnoj školi jer obje naglašavaju važnost ručnog rada i umjetničkog odgoja. Waldorfska pedagogija se naziva i odgojem k slobodi jer tvrdi da svako ljudsko biće ima pravo na razvoj do krajnjih mogućnosti. Waldorfsku školu karakterizira euritmija kojom se ujedinjuje glazba, govor i scenski izraz. Dakle, razvija se duh i tijelo te ostvaruje estetski odgoj. S obzirom da se u waldorfskim školama pažnja usmjerava na umjetnički odgoj, učenici pohađaju slikanje, crtanje, sviranje, zorno pjevanje, dramsko i govorno izražavanje te euritmija. U waldorfskoj školi glazba ima posebno mjesto. Svi učenici sviraju barem jedan instrument kroz dvanaest godina školovanja, a najčešće je to blok-flauta ili violina. Posebice se njeguje *a cappella* pjevanje pa zato sve waldorfske škole imaju zborove. *Pokret mladeži* ili *Jugendbewegung* predstavlja odgoj zajedništva koji se ostvaruje aktiviranjem mladih. U ovom pokretu pjesma ima vrlo važnu ulogu jer snažno djeluje na svakog pojedinca. Tako glazbeni pedagozi afirmiraju dječje i narodne pjesme koje povezuju s plesom i igrom. Carl Orff je također snažno djelovao na razvoj glazbene pedagogije tako što je imao želju omogućiti učenicima samostalno izvođenje

i stvaranje glazbe na jednostavnijim instrumentima od glasovira. Na poklon dobiva afričku marimbu po kojoj kasnije izrađuje nešto jednostavniji glazbeni instrument koji naziva ksilofon. Nešto kasnije, Orff u nastavu uvodi i metalofon, udaraljke, blok-flaute, gitaru, lutnju, čelo i violu. Carl Orff tvrdi da sve glazbene aktivnosti treba provoditi u ne natjecateljskoj atmosferi jer time djeca osjećaju zadovoljstvo i mir. Dok jedan dio razreda pjeva i izvodi pjesmu, drugi dio može izvoditi pratnju na glazbenim instrumentima. Uz to, djecu je moguće okupiti u manje orkestre tako da svako dijete svira neki drugi instrument (Svalina, 2015).

KURIKULUM NASTAVE GLAZBENE KULTURE

O pojmu *kurikulum*

Kurikulum (lat. curriculum) se definira kao jedan od osnovnih didaktičkih pojmova koji označava slijed ili tijek (Svalina, 2015).

Kurikulum je utemeljen na filozofiji odgoja i obrazovanja, a daje naputke za svakodnevnu praktičnu upotrebu. Time se sistematiziraju temeljne kategorije poput; učeničkih gledišta, nastavničkih kompetencija, planiranja i razvoja kurikuluma, upravljanje kurikulumom i ideologija kurikuluma, a sve to kao preduvjet za njegovu realizaciju (Marsh, 1994, prema Svalina, 2015).

Kurikulum predstavlja usmjereni pristup postizanja najboljih rezultata u određenom području, a čini ga nekoliko ključnih faza; planiranje, organizacija, izvođenje, kontrola (Previšić, 2007, prema Svalina, 2015).

„Pojam kurikulum koristi se u SAD-u od prve polovice dvadesetoga stoljeća, a u europskim zemljama od kraja šezdesetih godina. U Europi pojam se dugi niz godina koristi kao sinonim za plan i program, odnosno u širem značenju kao novi pristup programiranju“ (Previšić, 2007, Vican, Bognar i Previšić, 2007 prema Svalina, 2015:30).

Osnovni zahtjev za oblikovanje kurikuluma je čvrsta vizija škole koja jasno definira svoju filozofiju. Ključna karakteristika kurikuluma leži u njegovoj integraciji unutar obrazovne organizacije te u aktivnom sudjelovanju svih sudionika koji sustavno procjenjuju teoriju i vrednuju učinke kroz raznovrsna ispitivanja postignuća (Sekulić-Majurec, 2007, prema Svalina, 2015).

„Danas u većini europskih zemalja, jednako kao i u SAD-u, izraz kurikulum (curriculum) sadržajno obuhvaća ciljeve, sadržaje, situacije, strategije te pitanja evaluacije“ (Matijević, 2010, prema Svalina, 2015:30).

Nastavnim planom i programom se iznosi popis predmeta, tjedni i godišnji broj nastavnih sati i predviđeni nastavni sadržaji. S druge strane, kurikulumom se jasno definiraju mjerljivi ciljevi koji se operacionaliziraju te na kraju evaluiraju. Jedna od važnijih razlika između ta dva dokumenta jest uloga učitelja u procesu nastave. Gledajući kurikulum kao strogo određen nastavni plan i program, učitelj je tada samo izvršitelj zacrtanog. No, ako shvatimo kurikulum u njegovoj široj perspektivi, učitelj postaje aktivni sudionik u njegovom oblikovanju. Dakle, učitelj je sukreator, suradnik, motivator, voditelj i organizator (Svalina, 2015).

Prema Ministarstvu znanosti i obrazovanja (2017) kurikulum je sistematičan i organiziran pristup reguliranju, planiranju, izvođenju i procjeni obrazovnog procesa. On može biti određen na razini cjelokupnog odgojno-obrazovnog sustava, na razini specifičnih dijelova, unutar obrazovnih institucija te na individualnoj razini.

Kurikulumom je propisana svrha, ciljevi, ishodi i očekivanja koje se u odgojno-obrazovnoj ustanovi stavlja pred djecu. Uz to, kurikulum usklađuje iskustva djece i mladih s učenjem i poučavanjem, radom učitelja i ostalih stručnih suradnika, a sve to kao ostvarivanje ciljeva, ishoda i očekivanja. Naposljetku, kurikulum određuje vrednovanje ostvarenih ciljeva, ishoda i očekivanja, a time su raspoložive promjene sastavnica kurikulumuma (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2017).

Nacionalni kurikulum Republike Hrvatske služi za podizanje kvalitete nastavnog procesa i ispunjavanje odgojno-obrazovnih ciljeva, ishoda i očekivanja. Nacionalni kurikulum Republike Hrvatske čine tri komponente, a to su sustav i primjena nacionalnih kurikulumskih dokumenata te vrednovanje ciljeva, ishoda, procesa i očekivanja (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2017).

Vrste kurikulumuma

Različiti koncepti kurikulumuma obuhvaćaju širok spektar pristupa obrazovnom procesu. To uključuje zatvoreni, otvoreni i mješoviti kurikulum, kurikulum usmjeren na nastavne predmete ili na individualne potrebe učenika te spiralni i skriveni kurikulum (Bognar i Matijević, 2007, Previšić, 2007, Matijević, 2010, prema Svalina, 2015).

Jedni od dominantnijih kurikulumskih koncepata jesu humanistički i funkcionalistički kurikulum. Humanistički kurikulum orijentiran je na razvoj, ima otvoreni pristup te je usmjeren na učenike. S druge strane, funkcionalistički kurikulum je orijentiran na proizvod tj. praksu i osposobljavanje. Također ga karakteriziraju unaprijed predviđene odrednice (Svalina, 2015).

Prema strukturiranosti kurikulumuma razlikujemo zatvoreni, otvoreni i mješoviti kurikulum. Zatvorenim kurikulumom donose se temeljito razrađeni sadržaji, tijek nastave i nastavna sredstva i pomagala pa tako odgovara tradicionalnom načinu obrazovanja (Previšić, 2007, prema Svalina, 2015).

U zatvorenom kurikulumu vrednovanje se vrši putem testova, a nastava ne potiče kod učenika individualnost niti samopouzdanje. Po svim negativnim spoznajama, ova vrsta kurikulumuma je sedamdesetih godina u Njemačkoj doživjela veliku kritiku (Svalina, 2015).

Otvoreni kurikulum obuhvaća općenite smjernice po kojima se nastava realizira na kreativan način. U ovoj vrsti kurikulumu sadržaji su pojednostavljeni jer ih učitelji razrađuju u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika. U ovom kurikulumu istaknuta je važnost inicijative učenika i učitelja, njihova kreativnost s naglaskom na socijalno-komunikativnoj komponenti. Učenička znanja se sustavno razvijaju kroz planirane teme u programu, prilagođene interesima i mogućnostima učenika (Vican, Bognar i Previšić, 2007, prema Svalina, 2015).

U ovom pristupu kurikulumu, učitelji su aktivni sudionici i partneri u odgojno-obrazovnom procesu. Pružajući više opcija fakultativnih, izbornih i projektnih aktivnosti omogućuju učenicima veći stupanj autonomije u oblikovanju vlastitog obrazovanja (Sekulić-Majurec, 2007, prema Svalina, 2015).

Ovaj pristup uvodi novi koncept otvorenog programa glazbe koji se temelji na uzajamnom povjerenju između nastavnika i slobodnog odabira nastavnog materijala. Osnova ovog kurikulumu jest jezgra koja podrazumijeva slušanje i upoznavanje glazbe uz dodatne sadržaje koje učitelji i učenici biraju zajedno. Aktivnosti poput pjevanja, sviranja, glazbenih igara, projekata ili plesa samo su prijedlozi koji učitelja ne obvezuje u odabiru. Učitelji kao stručnjaci mogu najbolje procijeniti kako iskoristiti četrdeset minuta tjedno u razredu na način koji ima glazbeni smisao i dugoročnu vrijednost za učenike (Rojko, 2012).

Prema Svalina (2015) mješoviti kurikulum pripada modernoj vrsti jer je manje naglašena propisanost u usporedbi s zatvorenim kurikulumom. Umjesto toga, uspostavljaju se kurikulumski okviri koji sadrže izvedbene kurikulumske jezgre, dajući učiteljima slobodu u odabiru organizacije nastave i primjene odgojno-obrazovnih strategija.

Skriveni kurikulum otkriva elemente koje učenici nesvjesno usvajaju, oblikujući ih na načine koji se očituju kao poželjno i nepoželjno ponašanje. Ovaj proces uključuje propisano učenje, ali i neformalne lekcije koje proizlaze iz interakcije između učitelja i učenika. Može se reći da ova vrsta kurikulumu oblikuje socijalno ponašanje mladih i utječe na njihov način komunikacije tj. međusobne interakcije. Skriveni kurikulum obuhvaća različite segmente, uključujući implicitne zahtjeve škole, osobine učitelja, međusobnu interakciju svih sudionika u školi, vrijednosti, nametnute stereotipe i prioritete škole (Šušnjara, 2014). Ovim kurikulumom se oblikuje učeničko ponašanje, stavovi i društvene vještine na načine koji nisu uvijek očiti ili namjerno uključeni u nastavne planove. Primjerice, implicitno se može promicati suradnja ili konkurencija, tolerancija ili predrasude, odgovornost ili pasivnost.

Nastavni plan i program

Prvi nastavni plan objavljen je u drugoj polovici 19. stoljeća, a zapravo je to školski zakon iz 1864. godine. U tom su nastavnom planu utvrđeni nastavni predmeti pučke škole. U prvoj polovici 20. stoljeća hrvatska pedagoška teorija bila je pod snažnim utjecajem njemačke didaktike. Međutim, nakon Drugog svjetskog rata došlo je do preokreta te se hrvatska pedagogija našla pod dominacijom sovjetskih pedagoških načela. U tom razdoblju udžbenici pedagogije i didaktike uglavnom su bili prijevodi ruskih izvornika. Ti udžbenici posebno naglašavaju i detaljno objašnjavaju pojmove plana i programa. Plan definira predmete i satnice po razredima dok program razrađuje konkretne sadržaje. U drugoj polovici 20. stoljeća kritički pristup sovjetskoj pedagogiji postaje sve izraženiji, dok se ideje reformske pedagogije ponovno dobivaju na značaju. Unatoč tome, terminologija preuzeta iz sovjetske pedagoške literature i dalje ostaje u uporabi. Plan i program pod nazivom *Osnovna škola – odgojno obrazovna struktura* iz 1959. godine ima sve značajke kurikularnog pristupa. Godine 1964. predstavljeno je dopunjeno izdanje, a 1972. godine izdana je i treće izdanje pod nazivom *Naša osnovna škola, Odgojno-obrazovna struktura* (Svalina, 2015).

U uvodnom dijelu plana i programa nastave glazbene kulture naglašeno je da se program otvara učiteljima dajući im slobodu da uz obvezne sadržaje poput slušanja i upoznavanja glazbe, eksperimentiraju s drugim aktivnostima prema željama i mogućnostima učenika. Učitelj može odabrati područje za aktivno muziciranje na temelju vlastite stručnosti i dostupnih materijalnih resursa. S obzirom da je glazba važan segment ljudske kulture, nužna je u općem odgoju i obrazovanju. U glazbenoj nastavi prisutno je psihološko i kulturno-estetsko načelo. Psihološko načelo uvažava želju učenika za aktivnim sudjelovanjem u glazbi, njihovu dob te činjenicu da je škola ne samo priprema za život već dio samog života. S druge strane, kulturno-estetsko načelo nastave glazbe ima za cilj pripremati učenika za život tako da postane kompetentan sudionik u glazbenoj kulturi (Svalina, 2015).

Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006), cilj je uvesti učenika u glazbenu kulturu na način da upozna glazbeni jezik i razvije glazbenu kreativnost. Aktivno sudjelovanje u glazbi ima veliku važnost za djecu u nižim razredima osnovne škole jer snažno potiče pozitivne emocije, osjećaj pripadnosti i međusobno poštovanje. Nastavni plan i program pokazuje određene razlike i nedosljednosti u tome kako su organizirane aktivnosti u prva tri razreda u usporedbi s razredima od četvrtog do osmog što je vidljivo u slijedećoj tablici.

Tablica 2.: Nastavna područja glazbene kulture po razredima

RAZRED	NASTAVNA PODRUČJA			
	1.	2.	3.	4.
1.	Pjevanje	Sviranje	Slušanje glazbe	Elementi glazbene kreativnosti
2.	Pjevanje	Sviranje	Slušanje glazbe	Elementi glazbene kreativnosti
3.	Pjevanje	Sviranje	Slušanje glazbe	Elementi glazbene kreativnosti
4.	Pjevanje	Slušanje i upoznavanje glazbe	Izvođenje glazbe i glazbeno pismo	Glazbene igre
5.	Pjevanje	Slušanje i upoznavanje glazbe	Izvođenje glazbe i glazbeno pismo	Slobodno improvizirano ritmiziranje, kretanje na glazbu, ples i sviranje
6.	Pjevanje	Slušanje i upoznavanje glazbe	Izvođenje glazbe i glazbeno pismo	Slobodno improvizirano ritmiziranje, kretanje na glazbu, ples i sviranje
7.	Pjevanje	Slušanje i upoznavanje glazbe	Sviranje (sintisajzer), stvaralaštvo, računalo (MIDI oprema) – po izboru	/
8.	Pjevanje	Slušanje i upoznavanje glazbe	Sviranje (sintisajzer), stvaralaštvo, računalo (MIDI oprema) – po izboru	/

Iz tablice se vidi da se *pjevanje* i *slušanje glazbe* provodi u svih osam razreda, *sviranje* kao odvojeno područje se javlja u prvim trima razredima, a *slobodno improvizirano ritmiziranje*, *kretanje na glazbu*, *ples* i *sviranje* je u petom i šestom razredu. Nadalje, *sviranje*, *stvaralaštvo* i *glazba na računalu* se provodi u sedmom i osmom razredu, *izvođenje glazbe* i *glazbeno pismo* se izvodi u četvrtom, petom i šestom razredu, zatim *elementi glazbene kreativnosti* se realiziraju u prva tri razreda i na kraju *glazbene igre* koje se ostvaraju samo u četvrtom razredu.

Prema Svalina (2015) nelogično je to što su *glazbene igre* ograničene samo na četvrti razred, budući da su djeca mlađe školske dobi posebno zainteresirana za takve aktivnosti. Ako su već izdvojene kao zasebno područje trebalo bi ih uključiti i u programe za prva tri razreda, omogućujući mlađim učenicima da u njima aktivno sudjeluju. U programu za prva tri razreda spominju se *elementi glazbene kreativnosti*, a od petog do osmog razreda koriste se termini *improvizacija* i *stvaralaštvo*. Termin *glazbena kreativnost* se više fokusira na razvoj sposobnosti nego na samu izvedbu aktivnosti dok se termini *improvizacija* i *stvaralaštvo* referiraju na konkretno izvođenje aktivnosti, što je slično pojmovima *pjevanje*, *sviranje* i *slušanje*. Zaključno, bilo bi korisnije primjenjivati pojmove *glazbena improvizacija* i *stvaralaštvo* u određenim razredima unutar nastavnih područja.

U nastavnom planu i programu istaknute su izborna nastava i izvannastavne glazbene aktivnosti. U okviru škole moguće je organizirati aktivnosti poput zbora, instrumentalnih vokalnih grupa, folklornih ansambala, plesa te glazbenih slušaonica. Uz to, učenici se mogu uključivati i u glazbene projekte (Nastavni plan i program, 2006).

Prema Nastavnom planu i programu (2011) od postojana četiri odgojno-obrazovna ciklusa, prvi ciklus podrazumijeva razrednu nastavu odnosno prvi, drugi, treći i četvrti razred osnovne škole. Odgojno-obrazovni ciklusi se definiraju kao razvojna razdoblja učenika, a čine jednu cjelinu. Svi ciklusi imaju izvedene odgojno-obrazovne ciljeve tj. očekivanja, a temelje se na razvojnim fazama učenika.

Odgojno-obrazovno područje kojem pripada Glazbena kultura jest umjetničko područje. Glazba zajedno s drugim umjetničkim područjima; vizualna umjetnost i dizajn, filmska i medijska kultura, dramska kultura i umjetnost te umjetnost pokreta i plesa čine umjetničko područje obrazovanja. U svakom odgojno-obrazovnom području naveden je opis i cilj područja, okvirna struktura predmeta te očekivana postignuća koja su raspoređena po obrazovnim ciklusima. Cilj umjetničkog područja jest potaknuti učenike na razumijevanje umjetnosti te na učenje o različitim umjetničkim sadržajima. Kroz aktivno sudjelovanje u umjetničkim

sadržajima uče kako razumjeti sebe i svijet te na koji način izražavati osjećaje, iskustva i stavove. Umjetnička djela i kreativne aktivnosti značajno utječu na izgradnju identiteta učenika, jačanje samopoštovanja i razvijanje kulturne svijesti. Odgoj i obrazovanje kroz umjetnost stvaraju kreativne pojedince koji doprinose oblikovanju kulture u svojoj neposrednoj i široj zajednici. U sljedećoj tablici biti će navedena očekivana učenička postignuća po završetku prvog ciklusa (NOK, 2011, prema Svalina, 2015).

Tablica 3.: Očekivana učenička postignuća po obrazovnim ciklusima za predmet Glazbena kultura i umjetnost

<p>1. Opažanje, doživljavanje i prihvaćanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva</p> <p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promatrati, uočiti i razlikovati umjetnički lijepo i vrijedno u prirodnom okružju i glazbenomu djelu te postupno proširivati opseg opažajnog perceptivnog iskustva • Izraziti svoje osjećaje, doživljaje, stavove na sinkretni i cjelovit način raznovrsnim umjetničkim oblicima i postupcima • Pokazati koncentraciju i pamćenje tijekom opažanja • Opisati vlastiti doživljaj glazbenog djela • Usvojiti temeljne pretpostavke i mjerila za razvoj pozitivnog stava o glazbenoj umjetnosti
<p>2. Ovladavanje sastavnicama glazbene umjetnosti i stvaralaštva</p> <p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razlikovati osnovne sastavnice glazbenog izraza • Uočiti glazbene cjeline koje se ponavljaju i koje se suprotstavljaju • Zapaziti i iskazati jednostavne metro-ritamske obrasce • Pjevanjem i sviranjem upoznati specifičnosti glazbenoga jezika i pisma • Upoznati glazbala po zvuku i izgledu
<p>3. Sudjelovanje u glazbenim aktivnostima te istraživanje glazbenom umjetnošću i stvaralaštvom</p> <p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kreativno se izražavati putem što više osjetila • Izraziti svoje ideje, osjećaje i doživljaje glazbenom aktivnošću • Samostalno ili u skupini izvoditi jednostavne glazbene zadatke • Upoznati osnove glazbene pismenosti

<ul style="list-style-type: none"> • Pokazati zadovoljstvo i izraziti radost sudjelovanja u glazbenim aktivnostima i stvaralaštvu • Glazbenim aktivnostima jačati samopoštovanje i vježbati samokontrolu
<p>4. Komunikacija, socijalizacija i suradnja glazbenim doživljajem i izrazom</p> <p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suradivati s drugima, pogotovo s učenicima s posebnim potrebama i poteškoćama u razvoju • Učiti dijeliti odgovornost i vježbati ustrajnost pri glazbenim aktivnostima • Izraziti pripadnost, zajedništvo, suživot i toleranciju glazbenim aktivnostima
<p>5. Razumijevanje i vrjednovanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva</p> <p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opisati vlastiti doživljaj glazbenoga djela i usporediti ga s drugima • Razlikovati i vrjednovati umjetnički lijepo i vrijedno glazbeno izražavanje • Iskazati samokritičnost prema vlastitomu glazbenomu stvaralaštvu, jednako u stvaranju i izvođenju • Usavršavati sposobnosti afirmativnoga izražavanja i stvaralačke kritike pri vrjednovanju vlastitih ostvarenja i ostvarenja drugih

Nastava glazbe se u dosadašnjim dokumentima može naći kao samostalan predmet ili kao sastavni dio kurikularnog područja umjetnosti. Do 2011. godine nije postojao predmetni kurikulum za nastavu glazbe, što je učiteljima omogućavalo slobodu u odabiru područja i sadržaja za postizanje ciljeva nastave. Na taj način satnica nastave glazbe obogaćivala se dodatnim sadržajima, poput zorskog pjevanja, plesa, glazbene slušaonice i sviranja (Šimunović, 2014).

Kurikularna reforma – „Škola za život“

Može se reći da se kurikularna reforma smatra dijelom šireg globalnog trenda standardizacije obrazovanja, poznatog kao *pokret za standardizaciju obrazovanja i neoliberalne reforme obrazovanja*. Ove globalne reformske inicijative usko su povezane s konceptima poput *kulture testiranja, kompetencijskog pristupa i kurikulumskog pristupa obrazovanju*. Osnovni cilj je podizanje kvalitete obrazovnog sustava, škola i nastave s naglaskom na postizanju visoke učinkovitosti. Ključnu ulogu u ostvarenju ovog cilja ima koncept obrazovnih standarda, koji služi kao temelj za usmjeravanje i evaluaciju obrazovnih praksi. Reforme standardizacije

obrazovanja rezultat su društvenih promjena; globalizacije ekonomije, komunikacije i tehnologije. Razvojni trendovi poput neprestanog inoviranja znanja, promjenjivih uvjeta života i rada te rastuće globalne konkurencije postavljaju zahtjeve koji ne mogu biti zadovoljeni tradicionalnim obrazovnim sustavima. Reformske rasprave vođene su u kontekstu široko prihvaćenog uvjerenja da je ekonomsko zaostajanje prijetnja nacionalom prosperitetu. Izrada novog standardiziranog kurikulumuma smatra se ključnim dijelom projekta ekonomske revitalizacije zemlje. Dakle, obrazovanje je postalo pitanje nacionalnog ponosa, a kurikulum i njegovo vrednovanje ključni su alati kroz koje država najefikasnije kontrolira obrazovni sustav. Ovo posebno vrijedi za kurikulum obveznog obrazovanja koji država koristi kako bi regulirala kvalitetu nacionalnog ljudskog kapitala i usmjeravala njegov daljnji razvoj (Matanović, 2017).

Usporedba hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava s drugima u Europi otkriva niz nedostataka. Kvaliteta obrazovanja nije bila u skladu s potrebama pojedinca i zahtjevima suvremenog društva. Kako bi se to promijenilo, pokrenut je proces izrade nacionalnog kurikulumuma. Cilj je bio stvoriti dokument prilagođen hrvatskom društvenom i obrazovnom okviru te kompatibilan s europskim trendovima. Ovaj kurikulum trebao je postaviti smjernice za daljnje poboljšanje odgojno-obrazovnog sustava, oblikovanje školskih i predmetnih kurikulumuma te reorganizaciju nastavnih planova (Svalina, 2015).

Nacionalni okvirni kurikulum nudi promjene i mogućnost poboljšanja u skladu s zahtjevima obrazovanja današnjice. Struktura kurikulumuma se smatra kontinuiranim i fleksibilnim procesom u kojem se zastarjele dijelove sustava redovito inovira i usavršava, istovremeno poštujući postojeće vrijednosti i stabilne nositelje glavnih pedagoških aktivnosti (Previšić, 2007, prema Svalina, 2015).

Školske godine 2018./2019. i 2019./2020. frontalno se provodio eksperimentalni program kurikularne reforme *Škola za život* u 74 osnovne i srednje škole širom Hrvatske. Isprva se ono provodilo na prirodoslovnim predmetima u 1., 5. i 7. razredima osnovnih škola, u općeobrazovnim opredjeljenjima 1. razreda srednjih škola i obveznim predmetima državne mature. Godine 2020./2021. se program širi i na preostale predmete 2., 3., 6. i 7. razreda te na prirodoslovne predmete u 8. razrede, ali i u 2. i 3. razrede srednjih škola. Velika je svota novca uložena za edukaciju, opremu i udžbenike od strane EU fondova, državnog proračuna i Europske komisije za period od 2017. do 2020. godine. Tih je godina usvojeno 40 novih kurikulumuma, provedeno je mnogobrojno edukacija učitelja te se izmijenio i dopunio Zakon o odgoju i obrazovanju. Državni proračun pokrio je troškove udžbenika za sve učenike osnovnih škola (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2020).

Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije stupio je na snagu u siječnju 2019. godine. Sadržajna struktura kurikuluma se podosta promijenila, a obuhvaća slijedeća područja; svrhu i opis predmeta, odgojno-obrazovne ciljeve, domene, odgojne-obrazovne ishode, sadržaje i razine usvojenosti, povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama, učenje i poučavanje predmeta te vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Neupitna je važnost i učinkovitost nastave glazbe s obzirom da se temelji na četirima načelima. Glazbena kultura obuhvaća psihološko načelo kojim se ostvaruje učenikova potreba za kreativnošću, kulturno-estetsko načelo kojim se razvija glazbeni ukus učenika, načelo sinkroničnosti u kojem se glazba sagledava sa svih aspekata i načelo interkulturalnosti kojim učenici upoznaju različite kulture, običaje, religije i narode. Struktura predmetnog kurikuluma je oblikovana kroz tri domene; *A Slušanje i upoznavanje glazbe*, *B Izražavanje glazbom i uz glazbu* i *C Glazba u kontekstu*. Sve domene su međusobno povezane i nadopunjuju jedna drugu što ukazuje na njihovu prisutnost na svim razinama. Primjerenom organizacijom obveznih i preporučenih sadržaja postižu se odgojno-obrazovni ciljevi i jasno definirani ishodi. Različitim aktivnostima unutar svake domene naglašavaju se specifični odgojno-obrazovni ishodi tijekom procesa učenja i poučavanja. Domena *A Slušanje i upoznavanje glazbe* obuhvaća aktivno slušanje i upoznavanje glazbe, razlikovanje stilova, vrsta i žanrova, upoznavanje glazbeno-izražajnih sastavnica te razumijevanje i vrednovanje glazbe. Domena *B Izražavanje glazbom i uz glazbu* podrazumijeva izvođenje glazbenih aktivnosti pjevanja, sviranja, glazbenog stvaralaštva, glazbenih igara i pokreta uz glazbu. Provedbom ovih aktivnosti utječe se na razvoj učeničkih glazbenih sposobnosti i sveobuhvatan doživljaj glazbe. Domena *C Glazba u kontekstu* čini ishodišta domena A i B te otkriva vrijednost regionalne i nacionalne kulturne i glazbene baštine, učinak glazbene umjetnosti i korelaciju glazbe s ostalim umjetnostima. Zastupljenost domena unutar odgojno-obrazovne vertikale može se mijenjati. S obzirom na osebnost školskog kurikuluma i interesa učenika, učitelj ima mogućnost nekoj od domena dati na značaju. Zastupljenost domena i sadržaja varira kroz pet odgojno-obrazovnih ciklusa. Prvi odgojno obrazovni ciklus odnosi se na prvi i drugi razred osnovne škole, a kroz odabir dječjih pjesmica, brojalica i glazbenih djela, učitelj uvodi učenike u svijet glazbe. U ovom ciklusu fokus je na doživljaju glazbe, usmjeravajući pažnju na glazbeno iskustvo i približavanje glazbenoj umjetnosti. Kroz aktivno slušanje, učenici prepoznaju i cijene različite karakteristike glazbe, a to su karakter i ugođaj, visina tona, melodija, dinamika, ritam, tempo i izvođači. Za prvi odgojno-obrazovni ciklus karakteristična je podjednaka zastupljenost domena A i B, dok se domena C ostvaruje kroz prethodne dvije. Drugi odgojno-obrazovni ciklus objedinjuje treći, četvrti i peti razred osnovne škole, a prisutnost domena ostaje isti kao u prvom

ciklusu. Odgojno-obrazovni ishodi domene A postaju složeniji kako bi se poboljšalo slušno iskustvo učenika. Na taj način učenici upoznaju instrumentalne i vokalne skupine, stječu vještine prepoznavanja osnovnih glazbenih oblika i analize glazbenih obilježja. Kroz domenu B učenici, učenici sudjeluju u glazbenim aktivnostima koje im omogućuju potpun doživljaj i daljnji razvoj. Unutar domene C, učenici istražuju hrvatsku tradicijsku glazbu njihove lokalne zajednice i užeg zavičajnog područja. Treći odgojno-obrazovni ciklus obuhvaća šesti, sedmi i osmi razred osnovne škole, dok se četvrti i peti ciklus odnose na srednju školu. Kurikulumom je dana godišnja satnica nastave Glazbene kulture koja je jednaka i Likovnoj kulturi, a iznosi samo 35 sati. Naspram Tjelesne i zdravstvene kulture koja posjeduje 105 sati godišnje, Glazbena kultura se provodi čak tri puta manje. Naspram satnice Matematike provodi se četiri puta manje, a Hrvatskog jezika čak pet puta manje (Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura, 2019).

Kako možemo očekivati cjelovit razvoj pojedinca kada je godišnja satnica Glazbene kulture u svim razredima osnovne škole znatno manja u odnosu na satnice ostalih nastavnih predmeta? Glazbena kultura ne samo da obogaćuje kulturni kapital pojedinca već i potiče kreativno razmišljanje, emocionalnu inteligenciju i socijalne vještine koje su ključne u suvremenom društvu i koje često ostaju u sjeni dominantnih i racionalnih nastavnih predmeta. Vrijeme je da se prepozna važnost ravnoteže u obrazovanju i Glazbenoj kulturi pruži mjesto koje zaslužuje u odgojno-obrazovnom sustavu.

Prema Matanović (2017) kurikulumi usmjereni na ishode učenja favoriziraju funkcionalistički pristup, čime se umanjuje humanističko shvaćanje obrazovanja, gubi se svrha i vrijednost obrazovnog sadržaja te se smanjuje sloboda i autonomija u poučavanju i učenju.

Smatra se da tehnokratski pristup koji kvalitetu procjenjuje isključivo na temelju bodova na standardiziranim testovima, zanemaruje važnost znanja i obrazovanja te promiče ograničenu, racionalističku i antiintelektualnu teoriju obrazovanja. Odgoj i obrazovanje su interaktivni procesi koji se ne mogu svesti na odnos cilja i sredstva niti reducirati na tehnološki pristup. Ostaje neizvjesno koliko uvođenje obrazovnih standarda i nove nastavne kulture doprinosi poboljšanju mjerljivih učeničkih postignuća te nastoji li se unaprijediti kvaliteta nastave, a ne samo njezina efikasnost. (Ravitch, 2012, Palekčić, 2017, prema Matanović, 2017).

GLAZBENE AKTIVNOSTI

Glazbene aktivnosti možemo podijeliti na nastavne aktivnosti tj. aktivnosti koje se mogu provoditi na redovnom nastavnom satu Glazbene kulture u školi te na izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti. Neupitna je važnost provedbe glazbenih aktivnosti i time obogaćivanje kulturnog, socijalnog, kognitivnog i emocionalnog života djeteta. U daljnjem tekstu biti će navedena podjela glazbenih aktivnosti te opis svakog primjera.

Nastavne aktivnosti

Glazbene igre

Glazbene igre predstavljaju kreativan i interaktivan način poučavanja glazbe. One omogućavaju učenicima da kroz zabavu i igru razvijaju svoje glazbene sposobnosti, uključujući ritam, sluh, koordinaciju te timski rad (Svalina, 2015). Ove aktivnosti mogu biti prilagođene različitim dobnim skupinama i razinama glazbenog obrazovanja.

Glavni ciljevi glazbenih igara uključuju razvijanje osnovnih glazbenih vještina, poticanje kreativnosti, poboljšanje slušnih sposobnosti te jačanje osjećaja za ritam i harmoniju. Uz to, glazbene igre promoviraju socijalizaciju i timski rad među učenicima.

Prema Svalini (2015) vrste glazbenih igara u nastavi su:

1. Ritmičke igre: Ove igre fokusiraju se na razvoj ritmičkih sposobnosti učenika. Primjer može biti „Ritam slijedi vođu“ gdje jedan učenik izvodi ritam koji ostali moraju ponoviti.
2. Glazbene slagalice: Učenici slažu dijelove melodije ili harmonije u pravilnom redosljedu čime uče o glazbenim strukturama i formama.
3. Pjevanje uz pokrete: Ove igre kombiniraju pjevanje s fizičkim pokretima, što pomaže u razvoju koordinacije i pamćenja. Primjer može biti „Glazbeni kipovi“ gdje učenici moraju stati u položaj kada glazba prestane.
4. Glazbeni kvizovi: Kroz kvizove, učenici mogu testirati svoje znanje o glazbenim teorijama, kompozitorima, instrumentima i povijesti glazbe. Ovi kvizovi mogu biti individualni ili timski.
5. Improvizacijske igre: Učenici improviziraju glazbene fraze na zadanu temu ili ritam čime razvijaju kreativnost i ekspresiju.

Glazbene igre mogu se koristiti kao uvod u sat, glavni dio ili završnu aktivnost. One mogu biti alat za motivaciju i osiguranje angažmana učenika. Primjerice, sat može započeti kratkom

ritmičkom igrom koja će aktivirati učenike i pripremiti ih za daljnje učenje. U sredini sata, glazbene slagalice mogu poslužiti kao interaktivna metoda za razumijevanje glazbenih formi, dok na kraju sata improvizacijske igre mogu omogućiti učenicima da primijene naučeno na kreativan način.

Požgaj (1988) navodi da su glazbene igre dragocjen alat u glazbenom obrazovanju. One čine proces učenja zabavnim i interaktivnim, istovremeno razvijajući ključne glazbene vještine i sposobnosti. Učitelji mogu koristiti ove igre kako bi obogatili svoje nastavne metode i pružili učenicima dinamično i inspirativno iskustvo učenja.

Brojalice

Brojalice kao dio glazbene nastave igraju ključnu ulogu u razvoju dječjih glazbenih i jezičnih vještina. Njihova jednostavna struktura, ritmičnost i melodija čine ih idealnim alatom za uvođenje djece u svijet glazbe (Belapurkar, 2017). Kroz brojalice djeca ne samo da uče osnovne glazbene pojmove, već također razvijaju sluh, osjećaj za ritam i koordinaciju, što je osnova za daljnje glazbeno obrazovanje.

Jedan od najvažnijih aspekata brojalica u glazbenoj nastavi je razvoj ritma. Brojalice često imaju ponavljajuće ritmičke uzorke koji pomažu djeci da prepoznaju i osjete ritam. Rojko (2012) navodi da kroz pjevanje i izgovaranje brojalica, djeca uče kako slijediti ritmičke uzorke, što je ključno za sviranje instrumenata i izvođenje glazbenih djela. Ritmičke igre s brojalicama također pomažu u razvoju motoričkih vještina jer djeca često prate ritam pljeskanjem, tapkanjem ili pokretima tijela.

Pored ritma, Foti (2018) navodi da brojalice pomažu djeci u razvoju melodijskog sluha. Jednostavne

melodije brojalica omogućuju djeci da prepoznaju različite tonove i intervale, što je temelj za razumijevanje melodije i harmonije. Kroz ponavljanje melodijskih uzoraka, djeca postaju svjesna glazbenih fraza i struktura što im pomaže u daljnjem glazbenom obrazovanju.

Jezične vještine također se razvijaju kroz brojalice. Rima i ritam brojalica potiču djecu na artikulaciju i izgovor, što pomaže u razvoju govora i jezika. Kroz ponavljanje stihova, djeca proširuju svoj vokabular i uče nove izraze. Brojalice često imaju i elemente igre i interakcije, što dodatno potiče socijalne vještine i suradnju među djecom.

Integracija brojalica u glazbenu nastavu također može biti povezana s kulturološkim učenjem. Mnoge brojalice imaju duboke kulturne korijene i prenose se s generacije na generaciju,

čuvajući tradiciju i kulturnu baštinu (Hallam, 2020). Učeći brojalice iz različitih kultura, djeca razvijaju svijest o kulturnoj raznolikosti i bogatstvu, što ih potiče na poštivanje i razumijevanje drugih kultura.

Na kraju, brojalice kao dio glazbene nastave pružaju djeci radost i zabavu. One čine proces učenja glazbe ugodnim i privlačnim, potičući djecu da se aktivno uključuju i sudjeluju. Kroz igru i zabavu, djeca prirodno usvajaju glazbene pojmove i razvijaju ljubav prema glazbi.

Rojko (2012) objašnjava da su brojalice neprocjenjiv alat u glazbenoj nastavi. One ne samo da pomažu u razvoju ritmičkih i melodijskih vještina, već također potiču jezični razvoj, socijalne vještine i kulturnu svijest. Kroz jednostavne i zabavne stihove, brojalice uvode djecu u svijet glazbe na način koji je prirodan, radostan i poticajan, čime postavljaju temelje za daljnji glazbeni rast i razvoj.

Pjevanje

Pjevanje kao nastavna aktivnost u školama ima brojne koristi koje nadilaze samo glazbeno obrazovanje. Kroz pjevanje učenici razvijaju mnoge važne vještine i sposobnosti koje su korisne za njihov cjelokupni razvoj.

Pjevanje pomaže učenicima da razviju glazbeni sluh, osjećaj za ritam i melodijsko pamćenje. Kroz redovito vježbanje, učenici uče prepoznavati različite tonove, harmonije i ritmove, što im pomaže da bolje razumiju glazbu i postanu vještiji izvođači (Svalina, 2015).

Svalina (2015) objašnjava da nastupanje pred publikom, bilo to u razredu ili na školskim priredbama, može značajno poboljšati samopouzdanje učenika. Pjevanje također omogućava učenicima da izraze svoje emocije na kreativan način, što je važno za njihovo emocionalno zdravlje.

Pjevanje u grupi, kao što je zbor, potiče učenike na suradnju i timski rad. Uče slušati jedni druge, usklađivati svoje glasove i raditi zajedno kako bi postigli zajednički cilj. Ove vještine su dragocjene i primjenjive u mnogim drugim aspektima života.

Kroz pjevanje različitih pjesama, učenici mogu naučiti mnogo o različitim kulturama i povijesnim razdobljima. Svaka pjesma ima svoju priču i kontekst, što može obogatiti učenikovo razumijevanje svijeta. Učenje pjesama na različitim jezicima također može biti odličan uvod u učenje stranih jezika (Belaprukar, 2017).

Pjevanje može pozitivno utjecati i na fizičko zdravlje učenika. Kroz pravilno disanje i korištenje dijafragme, učenici jačaju svoje respiratorne mišiće i poboljšavaju kapacitet pluća. Pjevanje također može smanjiti stres i poboljšati opće blagostanje.

Prema Rojko (2012) primjeri nastavnih aktivnosti su:

1. Zborsko pjevanje: Organiziranje školskog zbora koji redovito vježba i nastupa na školskim priredbama i lokalnim događajima.
2. Pjevanje na satovima glazbenog: Integriranje pjevanja u redovne satove glazbenog odgoja, gdje učenici uče različite pjesme i razvijaju svoje vokalne sposobnosti.
3. Individualne lekcije pjevanja: Ponuditi učenicima mogućnost individualnih lekcija pjevanja za one koji žele dodatno usavršavati svoje vještine.
4. Tematske radionice: Organiziranje radionica pjevanja koje se fokusiraju na specifične glazbene žanrove ili kulturne tradicije.
5. Školski festivali: Organiziranje festivala gdje učenici mogu pokazati svoje pjevačke talente i učiti jedni od drugih.

Pjevanje kao nastavna aktivnost ne samo da obogaćuje glazbeno obrazovanje učenika, već im pomaže razviti važne životne vještine i povećava njihovu opću dobrobit.

Slušanje i upoznavanje glazbe

Slušanje i upoznavanje glazbe važan su dio glazbenog obrazovanja jer omogućuju učenicima da razviju dublje razumijevanje i ljubav prema glazbi. Ove aktivnosti ne samo da obogaćuju njihov glazbeni vokabular već im također pomažu da razviju kritičko mišljenje, estetsku osjetljivost i kulturnu svijest.

Heyworth (2013) objašnjava da se kroz aktivnosti slušanja učenici izlažu različitim glazbenim žanrovima, stilovima i epohama, što im omogućuje prepoznavanje različitih glazbenih elemenata kao što su melodija, ritam, harmonija, tempo i dinamika. Učenici uče identificirati instrumente, vokalne tehnike i strukturu kompozicije, što im pomaže u razumijevanju kako je glazba konstruirana i interpretirana.

U procesu upoznavanja glazbe, važno je uključiti aktivno slušanje koje podrazumijeva fokusirano i svjesno slušanje, često uz vođenje učitelja. Učitelj može pružiti kontekstualne informacije o skladatelju, povijesnom periodu i kulturološkim značajkama skladbe (Foti, 2020).

Ovakvo vođeno slušanje omogućuje učenicima da bolje razumiju i povežu se s glazbom na emocionalnoj i intelektualnoj razini.

Osim aktivnog slušanja, nastavne aktivnosti mogu uključivati analizu glazbenih djela. Učenici mogu sudjelovati u raspravama, pisati osvrtne ili eseje te stvarati vlastite interpretacije slušane glazbe. Analiza može obuhvaćati formalne elemente poput oblika i strukture, ali i estetske i emotivne aspekte djela. Kroz ovakve aktivnosti učenici razvijaju sposobnost kritičkog mišljenja i argumentacije, što je korisno ne samo u glazbenom obrazovanju nego i u širem obrazovnom kontekstu (Bilhartz i suradnici, 2020).

Upoznavanje glazbe također može uključivati praktične aktivnosti poput pjevanja, sviranja instrumenata ili stvaranja vlastitih kompozicija. Ove aktivnosti omogućuju učenicima da iskustveno dožive glazbu i primijene svoje znanje u praktičnom kontekstu. Na taj način učenici razvijaju ne samo teorijsko razumijevanje glazbe, već i praktične vještine koje su ključne za glazbeni razvoj.

Svalina (2015) navodi da integracija tehnologije može dodatno obogatiti nastavne aktivnosti slušanja i upoznavanja glazbe. Korištenje multimedijalnih resursa, glazbenih aplikacija i online platformi omogućuje učenicima pristup širokom spektru glazbenih materijala i interaktivnih alata za učenje. Digitalne tehnologije mogu pomoći u vizualizaciji glazbenih koncepata, olakšati pristup rijetkim i teško dostupnim glazbenim djelima te pružiti mogućnosti za kreativno izražavanje.

Nastavne aktivnosti slušanja i upoznavanja glazbe ključne su za razvoj sveobuhvatnog glazbenog obrazovanja. Požgaj (1988) navodi da kroz aktivno slušanje, analizu, praktične aktivnosti i korištenje tehnologije, učenici razvijaju dublje razumijevanje i ljubav prema glazbi. Ove aktivnosti pomažu u izgradnji kritičkog mišljenja, estetske osjetljivosti i kulturne svijesti, te pridonose cjelokupnom obrazovnom razvoju učenika.

Glazbeno opismenjavanje

Glazbeno opismenjavanje predstavlja temeljni aspekt glazbenog obrazovanja, jer omogućuje učenicima da steknu osnovne vještine i znanja potrebne za razumijevanje, interpretaciju i stvaranje glazbe. Uvođenje glazbenog opismenjavanja u nastavu doprinosi razvoju sveobuhvatnog obrazovanja koje obuhvaća kognitivne, emotivne i estetske dimenzije učenja (Bilhartz i suradnici, 2020).

Jedan od ključnih elemenata glazbenog opismenjavanja je usvajanje glazbene pismenosti. To uključuje čitanje i pisanje glazbene notacije, razumijevanje ritma, melodije, harmonije i dinamike. Kroz ove vještine, učenici mogu precizno interpretirati glazbena djela i sudjelovati u njihovom stvaranju. Glazbena notacija omogućuje učenicima da vizualno predoče zvukove i strukture unutar glazbe, što olakšava proces učenja i izvedbe.

Svalina (2015) navodi da kroz praktične aktivnosti, poput pjevanja i sviranja instrumenata, ključne su za glazbeno opismenjavanje. Kroz ove aktivnosti, učenici primjenjuju teoretsko znanje u praktičnom kontekstu, što doprinosi dubljem razumijevanju glazbenih koncepata. Sviranje instrumenata omogućuje učenicima da razviju motoričke vještine, koordinaciju i osjećaj za ritam, dok pjevanje pomaže u razvijanju sluha, dikcije i emocionalnog izražavanja.

Učenje solfeggia također je važan aspekt glazbenog opismenjavanja. Solfeggio omogućuje učenicima da razviju intonaciju, ritmičku preciznost i sposobnost prepoznavanja i reproduciranja glazbenih intervala i akorda. Kroz solfeggio, učenici usvajaju vještine koje im omogućuju da prepoznaju i razumiju glazbene strukture slušno, što je ključno za interpretaciju i analizu glazbe (Bilhartz i suradnici, 2020).

Analitičke vještine razvijene kroz glazbeno opismenjavanje omogućuju učenicima da dublje razumiju glazbena djela. Analiza glazbe uključuje prepoznavanje formalnih elemenata, strukture, stilskih karakteristika i povijesnog konteksta. Ove vještine pomažu učenicima da razviju kritičko mišljenje i sposobnost argumentacije, što je korisno ne samo u glazbenom obrazovanju nego i u širem obrazovnom kontekstu.

Požgaj (1988) objašnjava da kreativno izražavanje kroz kompoziciju i improvizaciju također je važan aspekt glazbenog opismenjavanja. Ove aktivnosti omogućuju učenicima da primijene svoje znanje na inovativne načine, istražujući različite zvučne mogućnosti i stilove. Kompozicija i improvizacija pomažu u razvoju kreativnosti, samopouzdanja i sposobnosti samostalnog glazbenog izražavanja.

Integracija digitalne tehnologije u proces glazbenog opismenjavanja može dodatno obogatiti nastavu. Korištenje glazbenih softvera, aplikacija i online resursa omogućuje učenicima pristup širokom spektru alata za učenje i stvaranje glazbe. Tehnologija može olakšati vizualizaciju glazbenih koncepata, pružiti interaktivne načine za učenje notacije i teorije te omogućiti kreativno izražavanje kroz digitalne platforme.

Glazbeno opismenjavanje kao dio nastave doprinosi cjelokupnom razvoju učenika. Kroz usvajanje glazbenih vještina, učenici razvijaju kognitivne sposobnosti, emocionalnu inteligenciju i estetsku osjetljivost. Glazbeno obrazovanje obogaćuje njihov kulturni kapital i pomaže im da se povežu s različitim glazbenim tradicijama i kulturama. Također, doprinosi izgradnji samopouzdanja, timskog duha i discipline, što su važne životne vještine (Bilhartz i suradnici, 2020).

Glazbeno opismenjavanje kao dio nastave ključan je element za razvoj sveobuhvatnog glazbenog obrazovanja. Kroz usvajanje glazbene pismenosti, praktične aktivnosti, analizu, kreativno izražavanje i integraciju tehnologije, učenici razvijaju dublje razumijevanje i ljubav prema glazbi. Ove vještine i znanja ne samo da obogaćuju njihov glazbeni vokabular, već im pomažu i u razvoju cjelokupnih obrazovnih i životnih vještina.

Sviranje

Sviranje instrumenata u sklopu glazbene nastave igra ključnu ulogu u razvoju glazbenih vještina i općeg obrazovanja učenika. Kroz sviranje, učenici stječu praktično znanje koje obogaćuje njihovo razumijevanje teorijskih koncepata, razvijaju motoričke vještine i unapređuju svoju sposobnost slušanja i interpretacije glazbe. Ova aktivnost također pomaže u izgradnji discipline, samopouzdanja i timskog duha te pruža brojne koristi za cjelokupni razvoj učenika (Bilhartz i suradnici, 2020).

Jedan od glavnih razloga za uključivanje sviranja u glazbenu nastavu je razvoj tehničkih vještina. Učenici koji sviraju instrumente moraju savladati preciznu kontrolu ruku i prstiju, koordinaciju pokreta i razumijevanje ritma. Svalina (2015) navodi da ove tehničke vještine ne samo da pomažu u glazbenom kontekstu već i poboljšavaju fine motoričke sposobnosti koje su korisne u različitim aspektima života. Također, kroz sviranje učenici razvijaju disciplinu i strpljenje jer vježbanje zahtijeva kontinuirani rad i predanost.

Sviranje instrumenata također potiče razvoj slušnih vještina. Učenici uče prepoznavati različite tonove, harmonije i ritmove, što poboljšava njihovu sposobnost analize i interpretacije glazbe. Kroz grupno muziciranje, učenici razvijaju osjećaj za intonaciju i ritmičku preciznost te uče kako slušati i reagirati na druge glazbenike. Ove vještine su ključne za izvođenje glazbe u ansamblu i pomažu u razvoju timskog duha i suradnje.

Uključivanje sviranja u nastavu također ima značajan utjecaj na emocionalni i socijalni razvoj učenika. Glazba je snažan alat za izražavanje emocija i komunikaciju, a sviranje instrumenata omogućuje učenicima da istraže i izraze svoje osjećaje na kreativan način (Foti, 2020). Kroz

zajedničko muziciranje, učenici razvijaju socijalne vještine, učeći kako surađivati, dijeliti i podržavati jedni druge. Ovo iskustvo može ojačati međuljudske odnose i stvoriti osjećaj zajedništva i pripadnosti.

Sviranje instrumenata također obogaćuje kulturni kapital učenika. Kroz upoznavanje različitih glazbenih stilova i tradicija, učenici stječu dublje razumijevanje i poštovanje prema različitim kulturama. Ovo iskustvo proširuje njihove horizonte i pomaže im da postanu kulturno osviješteni i otvoreni prema različitostima. Kroz izvođenje glazbenih djela iz različitih povijesnih razdoblja i kultura, učenici razvijaju osjećaj za povijesni i kulturni kontekst glazbe.

Hallam (2018) navodi da učenje sviranja instrumenata također potiče kreativnost i inovativnost. Kroz improvizaciju i skladanje vlastitih djela, učenici imaju priliku izraziti svoju maštu i kreativne ideje. Ove aktivnosti potiču razmišljanje izvan okvira i razvoj originalnih rješenja, što je korisno ne samo u glazbenom, već i u širem obrazovnom kontekstu. Kreativno izražavanje kroz glazbu može također pružiti osjećaj postignuća i samopouzdanja, što pozitivno utječe na samopouzdanje učenika.

Integracija tehnologije u sviranje instrumenata može dodatno obogatiti iskustvo učenika. Korištenje glazbenih softvera i aplikacija može olakšati učenje i vježbanje, pružiti interaktivne načine za usavršavanje tehničkih vještina i omogućiti učenicima da snimaju i analiziraju svoje izvedbe (Heyworth, 2013).

Tehnologija također može omogućiti pristup širokom spektru glazbenih resursa i materijala, što može biti korisno za istraživanje i proširivanje znanja.

Sviranje instrumenata kao dio glazbene nastave pruža mnogobrojne koristi za učenike. Kroz razvoj tehničkih, slušnih i socijalnih vještina, emocionalno izražavanje i kreativnost, učenici stječu sveobuhvatno glazbeno obrazovanje koje ih obogaćuje na različitim razinama. Sviranje ne samo da doprinosi njihovom glazbenom razvoju, već i potiče cjelokupni osobni rast i razvoj, pružajući im alate i vještine koje će koristiti tijekom cijelog života.

Glazbeno stvaralaštvo

Glazbeno stvaralaštvo igra ključnu ulogu u glazbenoj nastavi, omogućujući učenicima da izraze svoju kreativnost, razviju glazbene vještine i dublje razumiju glazbene koncepte. Kroz aktivno sudjelovanje u glazbenom stvaralaštvu, učenici ne samo da stječu tehnička znanja, već i razvijaju emocionalnu inteligenciju, socijalne vještine i estetsku svijest (Bilhartz i suradnici,

2020). Glazbeno stvaralaštvo uključuje aktivnosti kao što su kompozicija, improvizacija, aranžiranje i izvedba, a svaka od njih nudi jedinstvene prilike za učenje i osobni razvoj.

Jedan od najvažnijih aspekata glazbenog stvaralaštva u nastavi je kompozicija. Komponiranje vlastitih glazbenih djela omogućuje učenicima da primijene teorijska znanja u praksi, istraže različite glazbene stilove i forme te razviju vlastiti glazbeni izraz.

Hallam (2018) objašnjava da u procesu komponiranja, učenici uče o strukturi glazbenih djela, harmoniji, melodiji, ritmu i instrumentaciji. Kroz stvaranje vlastitih kompozicija, učenici također razvijaju vještine kritičkog mišljenja i rješavanja problema, jer moraju donijeti odluke o tome kako najbolje ostvariti svoje glazbene ideje.

Improvizacija je još jedan ključan element glazbenog stvaralaštva. Improvizacija potiče učenike na spontano izražavanje i kreativno razmišljanje. Kroz improvizaciju, učenici uče kako brzo reagirati na glazbene izazove, kako slušati i surađivati s drugim glazbenicima te kako koristiti svoje tehničke vještine na fleksibilan način (Bilhartz i suradnici, 2020). Improvizacija također pomaže učenicima da razviju samopouzdanje i smjelost u glazbenom izrazu jer ih potiče da preuzmu rizik i istražuju nove mogućnosti bez straha od pogreške.

Aranžiranje je proces prilagodbe postojećih glazbenih djela za različite instrumentacije i ansamble. Kroz aranžiranje, učenici uče kako koristiti različite instrumente i glasove kako bi postigli željeni zvučni efekt (Rojko, 2012). Ova aktivnost zahtijeva dobro poznavanje glazbenih svojstava različitih instrumenata te razumijevanje kako se oni mogu kombinirati kako bi se stvorila uravnotežena i skladna cjelina. Aranžiranje također potiče učenike da razmišljaju analitički i strateški, jer moraju planirati kako će svaki dio aranžmana doprinijeti ukupnom zvuku.

Mills (1993) navodi da je izvedba završni korak u procesu glazbenog stvaralaštva. Kroz izvedbu, učenici dijele svoja glazbena djela s publikom, što im omogućuje da dožive radost glazbenog izraza i primaju povratne informacije. Izvedba također pomaže učenicima da razviju vještine javnog nastupa, kao što su samopouzdanje, koncentracija i komunikacija. Izvođenje vlastitih kompozicija ili improvizacija pruža učenicima osjećaj postignuća i zadovoljstva, jer mogu vidjeti konkretne rezultate svog truda i kreativnosti.

Integracija glazbenog stvaralaštva u nastavu također ima šire obrazovne beneficije. Kroz glazbeno stvaralaštvo, učenici razvijaju disciplinu i upornost, jer su potrebni vrijeme i trud za stvaranje i usavršavanje glazbenih djela.

Glazbeno stvaralaštvo također potiče međupredmetne veze jer učenici mogu koristiti znanja iz drugih područja, kao što su matematika (za ritam i strukturu), jezik (za tekstove pjesama) i povijest (za razumijevanje stilskih konteksta) (Hallam, 2018).

Glazbeno stvaralaštvo je neophodan dio glazbene nastave koji obogaćuje učenikovo iskustvo učenja i potiče sveobuhvatan razvoj. Kroz kompoziciju, improvizaciju, aranžiranje i izvedbu, učenici ne samo da stječu tehničke vještine, već i razvijaju kreativnost, kritičko mišljenje i emocionalnu inteligenciju. Ulaganje u glazbeno stvaralaštvo u obrazovanju nije samo korisno za pojedince već i za društvo u cjelini, jer potiče stvaranje generacija inovativnih, empatičnih i kulturno osviještenih pojedinaca.

Izvanastavne i izvanškolske aktivnosti

Pjevački zbor

Pjevački zborovi predstavljaju izvrsnu priliku za učenike da razvijaju svoje glazbene talente, socijaliziraju se i stvaraju trajne glazbene uspomene. Ova izvanastavna aktivnost ne samo da potiče individualni glazbeni razvoj, već i promiče timski rad i zajedništvo među učenicima.

Prednosti sudjelovanja u pjevačkom zboru su (Vidulin-Orbanić, 2013):

1. **Razvoj Glazbenih Sposobnosti:** Učenici unaprjeđuju svoj vokalni raspon, tehniku pjevanja, intonaciju i izražajnost kroz redovite vokalne vježbe i probe.
2. **Socijalne Vještine:** Sudjelovanje u pjevačkom zboru potiče učenike na suradnju, slušanje drugih članova, kao i na usvajanje uloge unutar tima (npr. solisti, sekcije).
3. **Samopouzdanje:** Redovito izvođenje pred publikom pomaže učenicima da razviju samopouzdanje i samopoštovanje, što je korisno ne samo u glazbenom području, već i u širem životnom kontekstu.
4. **Kulturna Povezanost:** Kroz repertoar koji obuhvaća različite glazbene žanrove i tradicije, učenici se upoznaju s različitim kulturama i povijesnim kontekstima glazbe.
5. **Osjećaj Postignuća:** Sudjelovanje u koncertima i natjecanjima pruža učenicima priliku za demonstraciju svojih vještina i postignuća pred publikom.

Pjevački zbor obično ima strukturu koja uključuje dirigenta, koji vodi probe i odabire repertoar, te različite sekcije prema glasovnim registrima (soprani, alti, tenori, basovi). Probe se redovito održavaju kako bi se uvježbali dijelovi pjesama i usavršila izvedba (Vidulin-Orbanić, 2013).

Pjevački zbor doprinosi kulturnom životu škole organiziranjem koncerata, nastupa na školskim svečanostima te sudjelovanjem na natjecanjima i festivalima. Također, često surađuje s drugim umjetničkim skupinama unutar škole (npr. plesnim grupama, orkestrom) što dodatno obogaćuje školski kulturni program.

Sudjelovanje u pjevačkom zboru pruža učenicima vrijedno iskustvo koje nadilazi samo glazbeni aspekt. Oni stječu prijateljstva, razvijaju ključne životne vještine te se osjećaju povezano s zajednicom škole i šire (Rojko, 2012). Stoga, pjevački zborovi su nezamjenjivi dio obrazovnog iskustva koji promiče umjetnički rast i osobni razvoj mladih.

Folklorni ansambli

Folklorni ansambli su važan dio izvannastavnih aktivnosti u mnogim školama diljem svijeta. Ovi ansambli pružaju učenicima priliku da istraže, nauče i njeguju tradicionalnu glazbu, ples i kulturu svoje zemlje ili regije. Sudjelovanje u folklornom ansamblu nije samo način da se razvijaju glazbene i plesne vještine, već i da se očuva kulturna baština i podrži zajednički identitet (Vidulin-Orbanić, 2013).

Folklorni ansambli igraju ključnu ulogu u očuvanju kulturne baštine. Kroz učenje tradicionalnih pjesama, plesova, odjeće i običaja, učenici se upoznaju sa bogatstvom svoje kulturne prošlosti. Ovi ansambli često surađuju s lokalnim zajednicama, institucijama i stručnjacima za folklornu baštinu kako bi osigurali autentičnost i pouzdanost predstavljanja tradicije.

Vidulin-Orbanić (2013) navodi da sudjelovanje u folklornom ansamblu pruža učenicima priliku da razviju različite glazbene i plesne vještine. Plesovi u folklornim ansamblima često zahtijevaju specifične korake, ritmove i koordinaciju pokreta, što potiče fizičku aktivnost i razvija motoričke sposobnosti. Također, učenici uče kako se pravilno izraziti kroz glazbu i pokret, razvijajući scensku prisutnost i samopouzdanje.

Folklorni ansambli često zahtijevaju suradnju i timski rad. Učenici uče kako funkcionirati kao dio skupine, slušati i podržavati jedni druge te raditi prema zajedničkom cilju. Ove aktivnosti promiču međusobno poštovanje, toleranciju i suradnju, stvarajući osjećaj zajedništva unutar ansambla.

Sudjelovanje u folklornom ansamblu također omogućuje učenicima da istraže različite kulture kroz njihovu glazbu, ples i običaje. Ovi ansambli često sudjeluju u različitim kulturnim događanjima, festivalima i razmjenama, što pruža priliku za interakciju s učenicima iz drugih zemalja ili regija te promiče međunarodno razumijevanje i prijateljstvo (Požgaj, 1988).

Svalina (2015) navodi da folklorni ansambli potiču osobni razvoj učenika kroz umjetnički izražaj i kreativnost. Sudjelovanje u izvedbama omogućuje učenicima da izraze svoje osjećaje i ideje kroz glazbu i ples, što može biti osobito važno za učenike koji traže način da se izraze na neuobičajen način.

Folklorni ansambli kao dio izvannastavnih aktivnosti pružaju obrazovnu, kulturnu i socijalnu vrijednost učenicima. Kroz ove ansamble, učenici imaju priliku ne samo naučiti i razviti svoje glazbene i plesne vještine, već i dublje razumjeti i cijeniti svoju kulturnu baštinu. Sudjelovanje u folklornim ansamblima obogaćuje obrazovno iskustvo učenika, potiče osobni razvoj i doprinosi stvaranju tolerantnijih i povezanijih zajednica.

Instrumentalne skupine

Instrumentalne skupine su izvrsna izvannastavna aktivnost koja pruža učenicima priliku da razviju svoje glazbene talente i steknu vrijedna iskustva u grupnom sviranju. Ova vrsta aktivnosti nije samo zabavna, već ima i dublje pedagoške i socijalne koristi (Vidulin-Orbanić, 2013).

Članovi instrumentalnih skupina poboljšavaju svoje tehničke vještine sviranja i razumijevanje glazbenih principa. Kroz redovito vježbanje i suradnju s drugim glazbenicima, učenici postaju sve vještiji u svom instrumentu i učenju glazbene notacije.

Sviranje u instrumentalnoj skupini zahtijeva timski rad i dobru komunikaciju među članovima. Učenici uče slušati jedni druge, prilagoditi se ritmu i dinamici skladbe te raditi zajedno kako bi postigli skladan zvuk. Ova iskustva su korisna i primjenjiva u mnogim drugim područjima života.

Nastupi pred publikom, kao što su koncerti i natjecanja, pružaju učenicima priliku da razviju samopouzdanje i scensko iskustvo. Ovo je posebno važno za mlade glazbenike koji žele izgraditi svoju karijeru u glazbi ili se jednostavno bolje osjećati u javnom nastupanju (Rojko, 2012).

Kroz interpretaciju glazbenih djela u instrumentalnim skupinama, učenici razvijaju svoju kreativnost i umjetnički izričaj. Svaki član skupine može doprinijeti svojim osobnim stilom i interpretacijom, što obogaćuje ukupan zvuk skupine i daje svakom učeniku priliku da se izrazi na svoj način.

Sviranje glazbe iz različitih glazbenih žanrova i tradicija omogućuje učenicima da bolje razumiju različite kulture i njihovu glazbenu baštinu. To može potaknuti njihovu znatiželju za istraživanje različitih glazbenih stilova i povijesnih konteksta.

Primjeri instrumentalnih skupina su (Vidulin-Orbanić, 2013):

1. **Školski Orkestar:** Kombinacija različitih instrumenata kao što su violina, viola, violončelo, kontrabas, drveni puhači (flauta, klarinet, oboa, fagot) i limeni puhači (truba, trombon, tuba).
2. **Jazz Ansambl:** Sastav koji se fokusira na jazz glazbu, obično uključujući instrumente poput saksofona, trube, klavira, gitare, basa i bubnjeva.
3. **Komorna Glazba:** Manje grupe koje izvode klasičnu glazbu, obično sastavljene od violine, violončela, klavira ili drugih instrumenata.
4. **Rock Band:** Skupina koja svira rock glazbu s električnim gitarama, basom, bubnjevima i pjevačem.
5. **Ethnic Fusion Ensemble:** Grupa koja kombinira tradicionalne instrumente i glazbene stilove iz različitih kultura, stvarajući jedinstveni zvuk.

Instrumentalne skupine kao izvannastavna aktivnost pružaju učenicima priliku za dublje uranjanje u svijet glazbe, razvijajući istovremeno ključne vještine i potičući njihovu ljubav prema glazbi i umjetnosti.

Ritmika i ples

Ritmika i ples, kao izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, igraju značajnu ulogu u cjelokupnom razvoju učenika. Ove aktivnosti nude mnogobrojne fizičke, kognitivne, emocionalne i socijalne prednosti koje obogaćuju obrazovno iskustvo izvan tradicionalnog školskog kurikulumu. Kroz ritmiku i ples, učenici razvijaju motoričke vještine, tjelesnu svijest, kreativnost, samopouzdanje i osjećaj zajedništva što doprinosi njihovom sveobuhvatnom razvoju (Mills, 1993).

Jedan od najvažnijih aspekata ritmike i plesa je razvoj fizičkih vještina. Ove aktivnosti zahtijevaju preciznu kontrolu tijela, koordinaciju pokreta i ritmičku točnost. Kroz redovitu praksu, učenici poboljšavaju svoju fleksibilnost, snagu, ravnotežu i izdržljivost. Također, ples potiče kardiovaskularnu kondiciju i opće tjelesno zdravlje. Ritmička i plesna praksa može pomoći u razvoju fine i grube motorike, što je posebno važno za mlađe učenike u razvoju.

Osim fizičkih benefita, ritmika i ples značajno doprinose kognitivnom razvoju učenika. Ove aktivnosti zahtijevaju pamćenje složenih sekvenci pokreta, prostornu svijest i sposobnost praćenja ritma i glazbe. Kroz ove procese, učenici razvijaju bolje sposobnosti koncentracije, pažnje i pamćenja. Također, ritmika i ples potiču kreativno razmišljanje i problem-solving, jer učenici često moraju interpretirati glazbu i osmisliti vlastite koreografije (Vidulin-Orbanić, 2013).

Emocionalne prednosti ritmike i plesa također su značajne. Kroz ove aktivnosti, učenici imaju priliku izraziti svoje emocije i osloboditi se stresa. Ples omogućuje učenicima da se povežu sa svojim unutarnjim svijetom i izraze osjećaje na način koji je često teško postići riječima. Ovo emocionalno izražavanje može biti terapijsko i pomaže u izgradnji emocionalne inteligencije i samosvijesti. Kroz uspjehe u plesnim izvedbama, učenici također razvijaju samopouzdanje i osjećaj postignuća.

Hallam (2018) navodi da socijalni aspekt ritmike i plesa je također izuzetno važan. Ove aktivnosti često se izvode u grupama, što potiče suradnju, timski rad i međusobnu podršku među učenicima. Učenici uče kako komunicirati i surađivati s drugima, razvijajući pritom vještine kao što su empatija, tolerancija i poštovanje. Zajedničke izvedbe i sudjelovanje u plesnim projektima stvaraju osjećaj zajedništva i pripadnosti, što može pozitivno utjecati na socijalnu integraciju i razvoj prijateljstava.

Ritmika i ples također obogaćuju kulturni kapital učenika. Kroz upoznavanje različitih plesnih stilova i tradicija, učenici stječu dublje razumijevanje i poštovanje prema različitim kulturama. Ove aktivnosti omogućuju učenicima da istraže globalne plesne forme, od klasičnih baleta do tradicionalnih narodnih plesova i suvremenih plesnih stilova, što proširuje njihove horizonte i pomaže im da postanu kulturno osviješteni i otvoreni prema različitostima (Vidulin-Orbanić, 2013).

Integracija tehnologije može dodatno obogatiti iskustvo ritmike i plesa kao izvannastavne aktivnosti. Korištenje digitalnih alata i resursa, kao što su video snimke, online "tutorijali" i glazbene aplikacije, može pomoći učenicima u učenju i vježbanju. Tehnologija također omogućuje učenicima da snimaju i analiziraju svoje izvedbe, što može biti korisno za samoevaluaciju i daljnji napredak.

Ritmika i ples kao izvannastavne aktivnosti pružaju širok spektar benefita za učenike. Kroz razvoj fizičkih, kognitivnih, emocionalnih i socijalnih vještina, ove aktivnosti doprinose cjelokupnom razvoju učenika i obogaćuju njihovo obrazovno iskustvo (Vidulin-Orbanić, 2013).

Ritmika i ples ne samo da poboljšavaju tjelesno zdravlje i motoričke sposobnosti, već i potiču kreativnost, emocionalno izražavanje i socijalnu povezanost. Ove aktivnosti igraju ključnu ulogu u izgradnji samopouzdanja, timskog duha i kulturne osviještenosti, pružajući učenicima alate i vještine koje će koristiti tijekom cijelog života.

Glazbene radionice

Glazbene radionice kao dio izvannastavnih aktivnosti pružaju učenicima jedinstvenu priliku za razvijanje glazbenih vještina, kreativnog izražavanja i kulturne osviještenosti. Ove radionice omogućuju učenicima da se dublje angažiraju u glazbenom obrazovanju kroz praktične i interaktivne pristupe koji nadilaze tradicionalne školske metode (Vidulin-Orbanić, 2013).

Kroz glazbene radionice, učenici mogu istražiti različite aspekte glazbe, uključujući sviranje instrumenata, pjevanje, skladanje, improvizaciju i analizu glazbenih djela, što doprinosi njihovom sveobuhvatnom glazbenom i osobnom razvoju.

Jedna od ključnih prednosti glazbenih radionica je praktično učenje. Učenici imaju priliku aktivno sudjelovati u glazbenim aktivnostima, što im omogućuje da primijene teoretsko znanje u praktičnom kontekstu. Sviranje instrumenata i pjevanje u skupinama potiče razvoj tehničkih vještina, koordinacije i ritmičke preciznosti. Kroz ove aktivnosti, učenici uče kako međusobno komunicirati i surađivati, što doprinosi razvoju timskog duha i socijalnih vještina.

Svalina (2015) navodi da je kreativno izražavanje još jedan važan aspekt glazbenih radionica. Učenici se potiču da istražuju vlastite glazbene ideje kroz skladanje i improvizaciju. Ove aktivnosti omogućuju im da razviju kreativno razmišljanje, maštu i inovativnost. Kroz kreativno izražavanje, učenici također imaju priliku razviti emocionalnu inteligenciju jer glazba često služi kao medij za izražavanje osjećaja i raspoloženja. Ovakve radionice često uključuju projekte u kojima učenici stvaraju vlastite kompozicije ili izvedbe, što im daje osjećaj postignuća i samopouzdanja.

Glazbene radionice također igraju važnu ulogu u kulturnom obrazovanju učenika. Kroz upoznavanje različitih glazbenih stilova i tradicija, učenici stječu dublje razumijevanje i poštovanje prema različitim kulturama. Ove radionice mogu uključivati istraživanje svjetske glazbe, tradicionalne narodne glazbe, kao i suvremene glazbene stilove, što proširuje njihove horizonte i potiče kulturnu osviještenost. Učenici uče o povijesnom i kulturnom kontekstu glazbenih djela, što im pomaže da razviju širu perspektivu i otvorenost prema različitostima.

Socijalna interakcija i zajedništvo su još jedna značajna prednost glazbenih radionica. Radionice često uključuju grupni rad, što potiče učenike da međusobno surađuju i podržavaju jedni druge. Kroz zajedničke glazbene projekte, učenici razvijaju osjećaj pripadnosti i zajedništva. Ove aktivnosti također mogu pomoći u izgradnji pozitivnih međuljudskih odnosa i jačanju socijalne kohezije unutar školske zajednice (Heyworth, 2013).

Foti (2020) navodi da tehnologija može igrati važnu ulogu u obogaćivanju glazbenih radionica. Korištenje digitalnih alata i resursa, kao što su glazbeni softveri, aplikacije za skladanje i online platforme za dijeljenje glazbe, može unaprijediti iskustvo učenja i stvaranja glazbe.

Bilhartz i suradnici (2020) također navode sličnu tvrdnju da tehnologija omogućuje učenicima pristup širokom spektru glazbenih materijala i interaktivnih alata, što može potaknuti njihovu kreativnost i olakšati proces učenja. Također, tehnologija može omogućiti snimanje i analiziranje izvedbi, što je korisno za samoevaluaciju i kontinuirani napredak.

Glazbene radionice kao dio izvannastavnih aktivnosti pružaju učenicima bogato i raznoliko iskustvo koje doprinosi njihovom glazbenom, kreativnom, emocionalnom i socijalnom razvoju. Kroz praktično učenje, kreativno izražavanje, kulturno obrazovanje i zajedničke aktivnosti, učenici razvijaju širok spektar vještina i znanja koja će im koristiti tijekom cijelog života. Glazbene radionice ne samo da obogaćuju njihovo glazbeno obrazovanje, već i potiču cjelokupni osobni rast i razvoj, pružajući im alate i vještine koje su ključne za uspješan i ispunjen život.

Glazbena škola

Glazbena škola, kao dio izvanškolskih aktivnosti, pruža učenicima jedinstvenu priliku da se dublje angažiraju u glazbenom obrazovanju izvan tradicionalnog školskog kurikulumu. Ova aktivnost omogućuje učenicima da razviju svoje glazbene vještine, kreativnost, samopouzdanje i kulturnu osviještenost kroz strukturirane programe i individualizirani pristup (Vidulin-Orbanić, 2013). Kroz sudjelovanje u glazbenoj školi, učenici ne samo da usavršavaju tehničke i teoretske aspekte glazbe, već i obogaćuju svoj životni put kroz umjetnost.

Foti (2020) navodi da je jedna od ključnih prednosti glazbene škole je intenzivna i specijalizirana obuka koju pruža. Učenici imaju priliku učiti od kvalificiranih i iskusnih instruktora koji im mogu ponuditi detaljne povratne informacije i prilagođene lekcije. Individualne satove ili male grupne lekcije omogućuju personalizirani pristup gdje svaki učenik može napredovati svojim tempom i prema svojim interesima. Ovaj oblik učenja omogućuje temeljitije razumijevanje glazbenih koncepata i tehničku preciznost.

Glazbene škole često nude širok spektar programa i tečajeva koji obuhvaćaju različite aspekte glazbe, uključujući sviranje instrumenata, pjevanje, teoriju glazbe, skladanje i povijest glazbe. Ovi programi omogućuju učenicima da istraže različite glazbene stilove i žanrove, od klasične glazbe do suvremenih i popularnih žanrova. Kroz ovakvo raznoliko obrazovanje, učenici stječu širok spektar glazbenih znanja i vještina koje mogu primijeniti u različitim kontekstima (Vidulin-Orbanić, 2013).

Sudjelovanje u glazbenoj školi također potiče razvoj discipline i predanosti. Redoviti satovi, vježbanje i pripreme za nastupe zahtijevaju od učenika visoku razinu odgovornosti i organizacije. Ove vještine su korisne ne samo u glazbenom kontekstu, već i u drugim područjima života. Kroz kontinuirani rad i trud, učenici razvijaju osjećaj postignuća i samopouzdanja, što pozitivno utječe na njihov osobni razvoj i samopoštovanje.

Nastupi i koncerti koji su često sastavni dio glazbene škole pružaju učenicima dragocjena iskustva javnog nastupanja. Izvođenje pred publikom pomaže učenicima da prevladaju tremu, razviju scensku prisutnost i poboljšaju svoje komunikacijske vještine. Ova iskustva također omogućuju učenicima da dijele svoje talente s drugima, što može biti vrlo motivirajuće i nagrađujuće.

Glazbene škole također igraju važnu ulogu u kulturnom obrazovanju učenika. Kroz upoznavanje različitih glazbenih tradicija, stilova i povijesnih konteksta, učenici stječu dublje razumijevanje i poštovanje prema različitim kulturama. Ovo iskustvo proširuje njihove horizonte i potiče kulturnu osviještenost, pomažući im da postanu otvoreni i tolerantni pojedinci (Bilhartz i suradnici, 2020).

Socijalna interakcija i zajedništvo su još jedna značajna prednost glazbenih škola. Kroz grupne lekcije, ansamble i orkestre, učenici imaju priliku surađivati i međusobno podržavati jedni druge. Ove aktivnosti potiču razvoj timskog duha, empatije i međuljudskih vještina. Zajedničko muziciranje stvara osjećaj zajedništva i pripadnosti, što može pozitivno utjecati na socijalnu integraciju i razvoj prijateljstava.

Foti (2020) navodi da integracija tehnologije može dodatno unaprijediti iskustvo učenja u glazbenoj školi. Korištenje digitalnih alata, kao što su glazbeni softveri, aplikacije za vježbanje i online resursi, može obogatiti proces učenja i omogućiti učenicima pristup širokom spektru glazbenih materijala. Tehnologija također omogućuje snimanje i analizu izvedbi, što je korisno za samoevaluaciju i kontinuirani napredak.

Glazbena škola kao dio izvanškolskih aktivnosti pruža učenicima bogato i sveobuhvatno glazbeno obrazovanje. Kroz intenzivnu i specijaliziranu obuku, razvoj discipline, javne nastupe, kulturno obrazovanje i socijalnu interakciju, učenici stječu širok spektar vještina i znanja koja će im koristiti tijekom cijelog života (Vidulin-Orbanić, 2013). Glazbena škola ne samo da obogaćuje njihov glazbeni vokabular, već i doprinosi njihovom cjelokupnom osobnom rastu i razvoju, pružajući im alate i vještine koje su ključne za uspješan i ispunjen život.

Plesna škola

Plesna škola kao dio izvanškolskih aktivnosti pruža učenicima jedinstvenu priliku za razvijanje fizičkih, kreativnih, emocionalnih i socijalnih vještina. Kroz ples, učenici ne samo da poboljšavaju svoje tjelesne sposobnosti i koordinaciju, već i stječu samopouzdanje, disciplinu i osjećaj zajedništva (Vidulin-Orbanić, 2013).

Plesna škola nudi strukturirane programe koji uključuju različite plesne stilove, od klasičnog baleta do suvremenog plesa, hip-hopa i tradicionalnih plesova, omogućujući učenicima da istraže i razviju svoj potencijal u sigurnom i poticajnom okruženju.

Jedna od najvažnijih prednosti plesne škole je razvoj fizičkih vještina. Ples zahtijeva visoku razinu koordinacije, fleksibilnosti, snage i izdržljivosti. Kroz redovitu praksu, učenici poboljšavaju svoju tjelesnu kondiciju, ravnotežu i držanje (Rojko, 2012). Ples također potiče svijest o tijelu i kontrolu pokreta, što može biti korisno u svakodnevnom životu i u drugim sportskim aktivnostima. Fizičke aktivnosti povezane s plesom također doprinose zdravlju srca, poboljšavaju cirkulaciju i pomažu u održavanju zdrave tjelesne težine.

Osim fizičkih prednosti, Svalina (2015) navodi da plesna škola potiče kreativno izražavanje. Učenici imaju priliku istražiti različite stilove i tehnike plesa, razvijajući vlastiti način izražavanja kroz pokret. Kreativno izražavanje kroz ples omogućuje učenicima da istraže i izraze svoje emocije, što može biti terapijsko i pomaže u razvoju emocionalne inteligencije. Koreografija i improvizacija, kao sastavni dijelovi plesnog obrazovanja potiču kreativno razmišljanje, maštu i inovativnost.

Plesna škola također doprinosi razvoju discipline i samopouzdanja. Redoviti satovi, vježbanje i pripreme za nastupe zahtijevaju od učenika visoku razinu predanosti, organizacije i upornosti. Kroz kontinuirani rad i trud, učenici razvijaju osjećaj postignuća i ponosa, što pozitivno utječe na njihov osobni razvoj i samopouzdanje. Učenje i usavršavanje plesnih tehnika također pomaže učenicima da razviju strpljenje i otpornost, što su važne životne vještine.

Socijalna interakcija i zajedništvo su još jedna značajna prednost plesne škole. Plesne aktivnosti često se izvode u grupama, što potiče učenike da međusobno surađuju i podržavaju jedni druge. Kroz zajedničke plesne projekte, učenici razvijaju osjećaj pripadnosti i zajedništva. Ove aktivnosti također mogu pomoći u izgradnji pozitivnih međuljudskih odnosa i jačanju socijalne kohezije unutar školske zajednice. Zajedničko plesanje stvara snažne veze među učenicima i pomaže im da razviju timski duh i empatiju (Vidulin-Orbanić, 2013).

Hallam (2018) navodi da plesna škola također igra važnu ulogu u kulturnom obrazovanju učenika. Kroz upoznavanje različitih plesnih tradicija, stilova i povijesnih konteksta, učenici stječu dublje razumijevanje i poštovanje prema različitim kulturama. Ovo iskustvo proširuje njihove horizonte i potiče kulturnu osviještenost, pomažući im da postanu otvoreni i tolerantni pojedinci. Plesanje tradicionalnih i suvremenih plesova iz različitih dijelova svijeta omogućuje učenicima da istraže globalne plesne forme i razviju širu perspektivu.

Integracija tehnologije može dodatno unaprijediti iskustvo učenja u plesnoj školi. Korištenje digitalnih alata, kao što su video snimke, aplikacije za vježbanje i online platforme za dijeljenje plesnih koreografija, može obogatiti proces učenja i omogućiti učenicima pristup širokom spektru plesnih materijala (Vidulin-Orbanić, 2013). Tehnologija također omogućuje snimanje i analiziranje izvedbi, što je korisno za samoevaluaciju i kontinuirani napredak. Kroz ove digitalne resurse, učenici mogu istražiti različite plesne stilove i tehnike iz cijelog svijeta, čime dodatno proširuju svoje znanje i vještine. Plesna škola kao dio izvanškolskih aktivnosti pruža učenicima bogato i raznoliko iskustvo koje doprinosi njihovom fizičkom, kreativnom, emocionalnom i socijalnom razvoju. Kroz razvoj tjelesnih sposobnosti, kreativno izražavanje, javne nastupe, kulturno obrazovanje i zajedničke aktivnosti, učenici stječu širok spektar vještina i znanja koja će im koristiti tijekom cijelog života. Plesna škola ne samo da obogaćuje njihov plesni vokabular, već i doprinosi njihovom cjelokupnom osobnom rastu i razvoju, pružajući im alate i vještine koje su ključne za uspješan i ispunjen život.

Plesna škola ima višestruki značaj za djecu, obogaćujući njihov fizički, emocionalni, socijalni i kognitivni razvoj. Ples pruža djeci priliku da izraze svoje emocije, razviju fizičke i socijalne vještine, steknu samopouzdanje i prošire svoje kulturalne horizonte (Wiggins i Wiggins, 2008). Kroz plesne aktivnosti, djeca uče važnost discipline, predanosti i timskog rada, što su vještine koje će im koristiti tijekom cijelog života. Plesna škola ne samo da obogaćuje dječji život, već ih i priprema za buduće izazove, pružajući im alate i vještine potrebne za uspješan i ispunjen život.

ULOGA UČITELJA U PROVEDBI GLAZBENIH AKTIVNOSTI

Učitelj igra ključnu ulogu u provedbi glazbenih aktivnosti, djelujući kao mentor, vodič, inspirator i organizator. Kroz svoje znanje, vještine i pedagoški pristup, učitelj može značajno utjecati na glazbeni razvoj i cjelokupno obrazovno iskustvo učenika (Lončarić i Pejić-Papak, 2013). Uloga učitelja u glazbenim aktivnostima uključuje različite aspekte, od planiranja i organizacije nastave do vođenja praktičnih glazbenih aktivnosti i poticanja kreativnog izražavanja.

Prva važna zadaća učitelja je planiranje i organizacija glazbenih aktivnosti. Učitelj mora pažljivo osmisliti kurikulum koji je prilagođen dobi, sposobnostima i interesima učenika. Ovo uključuje odabir odgovarajućih glazbenih materijala, instrumenata i resursa, kao i planiranje aktivnosti koje će poticati učenje i razvoj glazbenih vještina (Lončarić i Pejić-Papak, 2013). Dobro strukturiran plan omogućuje učenicima da postupno napreduju i razvijaju svoje sposobnosti kroz različite faze učenja.

Wiggins i Wiggins (2008) navode da učitelj također ima ulogu vodiča i mentora u glazbenim aktivnostima. Kroz demonstraciju, objašnjavanje i vođenje, učitelj pomaže učenicima da razumiju i savladaju različite glazbene koncepte i tehnike. Individualizirani pristup je ključan, jer svaki učenik ima različite potrebe i stilove učenja. Učitelj mora biti osjetljiv na ove razlike i prilagoditi svoje metode kako bi svaki učenik mogao postići svoj puni potencijal.

Kreativnost i inspiracija su također važni aspekti uloge učitelja. Učitelj mora poticati učenike da istražuju svoje kreativne ideje i izražavaju se kroz glazbu. Ovo može uključivati skladanje, improvizaciju i interpretaciju glazbenih djela.

Učitelj treba stvoriti okruženje u kojem se učenici osjećaju slobodno eksperimentirati i izražavati svoje emocije i ideje kroz glazbu. Kroz poticanje kreativnosti, učitelj pomaže učenicima razviti samopouzdanje i osjećaj postignuća (Lončarić i Pejić-Papak, 2013).

Lončarić i Pejić-Papak (2013) navode da su praktične aktivnosti srž glazbenog obrazovanja, a učitelj igra ključnu ulogu u njihovom vođenju. Ovo uključuje učenje sviranja instrumenata, pjevanje, sudjelovanje u ansamblima i orkestrima te vođenje glazbenih radionica. Učitelj mora osigurati da učenici pravilno koriste instrumente i razvijaju tehničke vještine potrebne za izvođenje glazbe. Također, učitelj mora organizirati i voditi probe i nastupe, što uključuje koordinaciju učenika, planiranje repertoara i logističku podršku.

Učitelj ima važnu ulogu u evaluaciji i povratnim informacijama. Redovita evaluacija napretka učenika pomaže u identificiranju njihovih jakih strana i područja koja zahtijevaju daljnji rad. Konstruktivne povratne informacije motiviraju učenike i pomažu im da razumiju kako mogu poboljšati svoje vještine. Učitelj mora biti podržavajući i ohrabrujući, stvarajući pozitivno okruženje u kojem učenici osjećaju sigurnost i podršku u svom glazbenom razvoju (Lončarić i Pejić-Papak, 2013).

Uloga učitelja također uključuje poticanje interesa i ljubavi prema glazbi. Učitelj treba biti entuzijastičan i strastven prema glazbi, jer takav pristup može biti vrlo inspirativan za učenike. Kroz dijeljenje vlastitih iskustava i ljubavi prema glazbi, učitelj može motivirati učenike da se posvete glazbenim aktivnostima i razviju dugotrajnu strast prema ovoj umjetnosti.

Konačno, Svalina (2015) navodi da učitelj ima ulogu u povezivanju glazbenih aktivnosti s drugim područjima obrazovanja i života učenika. Glazba može biti sredstvo za razvoj drugih vještina i znanja, uključujući jezične vještine, matematičke koncepte i socijalne vještine. Učitelj može integrirati glazbene aktivnosti s drugim predmetima i pokazati kako glazba može obogatiti različite aspekte života učenika.

Kompetencije učitelja u provedbi glazbenih aktivnosti ključne su za kvalitetno glazbeno obrazovanje učenika. One uključuju širok spektar znanja, vještina i stavova koji omogućuju učitelju da učinkovito planira, provodi i evaluira glazbene aktivnosti (Lončarić i Pejić-Papak, 2013).

Kompetentni učitelji glazbe ne samo da prenose tehnička i teorijska znanja, već i inspiriraju učenike, potiču kreativnost i razvijaju njihovu ljubav prema glazbi. Slijedi pregled ključnih kompetencija koje su neophodne za uspješnu provedbu glazbenih aktivnosti.

Učitelj glazbe mora imati temeljito razumijevanje glazbene teorije, povijesti i različitih glazbenih stilova. Tehnička kompetencija u sviranju barem jednog instrumenta i/ili pjevanju je također ključna. Ovo znanje omogućuje učitelju da prenese osnovne i napredne glazbene koncepte učenicima te da im pruži primjer kroz vlastitu izvedbu.

Nadalje, Wiggins i Wiggins (2008) navode da učitelj mora posjedovati snažne pedagoške vještine koje uključuju planiranje nastave, prilagodbu metoda poučavanja različitim stilovima učenja te korištenje raznolikih nastavnih strategija. Sposobnost motiviranja i inspiriranja učenika je također bitna, kao i vještine upravljanja razredom i održavanja pozitivne i poticajne atmosfere. Učitelj glazbe treba biti kreativan i inovativan, sposoban osmisliti zanimljive i

angažirajuće aktivnosti koje potiču učenike na istraživanje i kreativno izražavanje. Ovo uključuje razvoj novih pristupa poučavanju glazbe, korištenje tehnologije i integraciju različitih umjetničkih formi.

Efektivna komunikacija s učenicima, roditeljima i kolegama je ključna. Učitelj mora biti sposoban jasno i precizno prenijeti informacije te slušati i odgovarati na potrebe i pitanja učenika. Sposobnost izgradnje pozitivnih odnosa i rada u timu također je važna za uspješnu provedbu glazbenih aktivnosti (Lončarić i Pejić-Papak, 2013).

Organizacija je ključna u planiranju i provedbi glazbenih aktivnosti, uključujući pripremu materijala, organizaciju proba, planiranje nastupa i upravljanje vremenom. Učitelj mora biti sposoban učinkovito organizirati svoj rad i rad učenika kako bi se postigli postavljeni ciljevi.

Wiggins i Wiggins (2008) navode da učitelj mora biti sposoban procijeniti napredak učenika i pružiti konstruktivne povratne informacije. Ovo uključuje korištenje različitih evaluacijskih metoda, kao što su formalne i neformalne procjene, samoevaluacija i vršnjačka evaluacija. Konstruktivne povratne informacije pomažu učenicima da razumiju svoja postignuća i područja koja zahtijevaju daljnji rad.

Učitelj glazbe treba biti svjestan kulturne raznolikosti i inkluzivnosti te promovirati poštovanje i razumijevanje različitih glazbenih tradicija i stilova. Ovo uključuje uključivanje raznolike glazbene literature i aktivnosti koje reflektiraju različite kulture i zajednice. Suvremeno glazbeno obrazovanje često uključuje korištenje tehnologije. Učitelj mora biti sposoban koristiti digitalne alate i resurse, kao što su glazbeni softveri, aplikacije za skladanje i online platforme za dijeljenje glazbe. Tehnološke vještine omogućuju učitelju da obogati nastavu i pruži učenicima pristup širokom spektru glazbenih materijala (Lončarić i Pejić-Papak, 2013).

Učitelj glazbe treba biti posvećen stalnom stručnom razvoju i učenju. Ovo uključuje sudjelovanje na stručnim seminarima, radionicama i konferencijama, kao i praćenje novih trendova i istraživanja u području glazbenog obrazovanja. Kontinuirano učenje omogućuje učitelju da ostane ažuran i unaprjeđuje svoje vještine i znanje.

Razvijena emocionalna inteligencija omogućuje učitelju da prepozna i odgovori na emocionalne potrebe učenika. Ovo uključuje empatiju, strpljenje i sposobnost rješavanja sukoba na konstruktivan način. Učitelj s visokom emocionalnom inteligencijom može stvoriti poticajno i sigurno okruženje u kojem učenici mogu slobodno izražavati svoje osjećaje i kreativnost.

Kompetencije učitelja u provedbi glazbenih aktivnosti su višestruke i složene, zahtijevajući kombinaciju glazbenog znanja, pedagoških vještina, kreativnosti, organizacijskih sposobnosti i emocionalne inteligencije. Kroz razvoj i primjenu ovih kompetencija, učitelji mogu pružiti kvalitetno i inspirativno glazbeno obrazovanje koje potiče učenike na razvoj njihovih vještina i ljubavi prema glazbi (Lončarić i Pejić-Papak, 2013).

Uloga učitelja u provedbi glazbenih aktivnosti je višestruka i ključna za uspješan glazbeni razvoj učenika. Kroz pažljivo planiranje, vođenje, poticanje kreativnosti, vođenje praktičnih aktivnosti, evaluaciju i motivaciju, učitelj može značajno doprinijeti cjelokupnom obrazovnom iskustvu učenika. Učitelj kao mentor, vodič i inspirator igra ključnu ulogu u oblikovanju glazbenih talenata i razvijanju ljubavi prema glazbi koja može trajati cijeli život.

ZAKLJUČAK

Aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima može značajno utjecati na način na koji mozak obrađuje informacije, poboljšavajući percepciju jezika i govora, što posljedično poboljšava naše komunikacijske vještine i sposobnost učenja čitanja. Osim toga, nekoliko studija pokazalo je da slušanje smirujuće glazbe može smanjiti agresivno ponašanje te ublažiti osjećaje tjeskobe i stresa. Ovi učinci su posebno važni u razrednom okruženju jer podučavanje učenika kako pozitivno upravljati emocijama može značajno unaprijediti njihov potencijal za učenje. Glazbene aktivnosti u osnovnim školama u Hrvatskoj igraju ključnu ulogu u razvoju učenika, nudeći brojne prednosti i obogaćujući njihov obrazovni proces. U okviru glazbenog kurikulumu, učenici se bave različitim aktivnostima koje obuhvaćaju pjevanje, sviranje instrumenata, improvizaciju, skladanje, slušanje i vrednovanje glazbe. Pjevanje je jedna od osnovnih aktivnosti koja pomaže djeci u razvijanju jezičnih vještina i pismenosti. Pjevanjem u grupi, djeca uče surađivati, slušati jedni druge i razvijati osjećaj zajedništva, što doprinosi jačanju samopouzdanja i stvaranju pozitivne atmosfere u razredu. Sviranje instrumenata omogućava djeci istraživanje različitih zvukova i izražavanje kroz glazbu. Učenje sviranja instrumenata razvija motoričke vještine, koncentraciju i strpljenje, te omogućava djeci da kroz praktičan rad razumiju osnovne glazbene koncepte kao što su tempo i harmonija. Improvizacija i istraživanje potiču kreativnost i omogućavaju učenicima da slobodno izražavaju svoje ideje kroz glazbu. Ove aktivnosti pomažu djeci da razviju vještine rješavanja problema, suradnju i preuzimanje rizika, što su sve važne životne vještine. Skladanje glazbe omogućava učenicima da stvaraju vlastite melodije i harmonije, produbljujući njihovo razumijevanje glazbenih struktura i potičući inventivnost. Kroz skladanje, djeca uče kako konceptualizirati i realizirati svoje glazbene ideje. Slušanje i vrednovanje glazbe razvija kritičko mišljenje i estetski senzibilitet kod učenika. Kroz slušanje različitih glazbenih stilova i analiza skladbi, djeca uče prepoznati i cijeniti raznovrsnost glazbenog izraza. Sve ove aktivnosti zajedno doprinose cjelovitom razvoju učenika, poboljšavajući njihove kognitivne, socijalne i emocionalne vještine. Glazbene aktivnosti u školama ne samo da obogaćuju obrazovni program već i pomažu djeci da razviju ljubav prema glazbi koja može trajati cijeli život (DiDomenico, 2017).

LITERATURA

1. Požgaj, J. (1988). *Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Rojko, P. (1996). *Metodika nastave glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet Osijek.
3. Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe teorijsko-tematski aspekti*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet Osijek.
4. Sam, R. (1998). *Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta*. Rijeka: Glosa d.o.o.
5. Svalina, V. (2015). *Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
6. Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet u Splitu – Odsjek za učiteljski studij.
7. Svalina, V., Bistrovčić, K., Peko, A. (2015., 19. studenog). *Izvannastavne glazbene aktivnosti u prva četiri razreda osnovne općeobrazovne škole*. Pribavljeno 25.3.2024. sa <https://hrcak.srce.hr/177224> .
8. Nikolić, L. (2017., 14. srpnja). *Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta*. Pribavljeno 9.4.2024. sa <https://hrcak.srce.hr/file/298548> .
9. Dubovicki, S., Svalina, V., Proleta, J. (2014., 28. studenog). *Izvannastavne glazbene aktivnosti u školskim kurikulumima*. Pribavljeno 25.3.2024. sa <https://hrcak.srce.hr/file/200705> .
10. Matanović, I. (2017). *Kurikularna reforma kao oblik standardizacije obrazovanja – pedagoško-didaktička releksija*. Pribavljeno 16.5.2024. sa <https://hrcak.srce.hr/file/286022> .
11. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2017). *Okvir nacionalnoga kurikulumu*. Pribavljeno 15.5.2024. sa <https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulumi/Okvir%20nacionalnoga%20kurikuluma.pdf> .
12. Šušnjara, S. (2014., 3. studenog). *Skriveni kurikulum*. Pribavljeno 16.5.2024. sa https://www.academia.edu/22001871/Sriveni_kurikulum .
13. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2020). *Tri godine promjena*. Pribavljeno 16.5.2024. sa <https://mzom.gov.hr/vijesti/tri-godine-promjena/3893> .

14. Belapurkar, A. (2017). *Music for emotional and social development of child*. Scholarly research journal for interdisciplinary studies, Vol 4., str. 32-37.
15. Foti, P. (2020). *The effects of music and creativity on child's development an innovative educational program*. University of Athena, Athena.
16. Hallam S. (2018). *The power of music: its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people*. University of London, London.
17. Heyworth J. (2013). *Developing Social Skills Through Music: The Impact of General Classroom Music in an Australian Lower Socio-Economic Area Primary School Edith Cowan*. University Research Online, ECU Publications
18. Bilhartz, T.D, Bruhn, R.A., and Olson, J.E. (2020). *The effect of early music training on child cognitive development*. Journal of Applied Developmental Psychology, 20, str. 615-636.
19. Lončarić, D. i Pejić Papak, P. (2009). *Profiliranje učiteljskih kompetencija*. Odgojne znanosti, 11(2), 479 – 497.
20. Mills, J. (1993). *Music in the Primary School*. London: Cambridge University Press.
21. Vidulin-Orbanić, S. (2013). *Glazbeno stvaralaštvo: teorijski i praktični prinos izvannastavnim glazbenim aktivnostima*. Pula: Udruga za promicanje kvalitete i poticanje izvrsnosti u odgoju i obrazovanju SEM.
22. Wiggins, R. A. i Wiggins, J. (2008). *Primary music education in the absence of specialists*. International Journal of Education & the Arts, 9 (12).
23. Štark, A. (2019., 23. veljače). Emocije i glazba. Pribavljeno 8.4.2024. sa <https://www.zdravi-grad-porec.hr/strucna-tema/emocije-i-glazba/>.
24. Gazibara, D., Živković, I. (2009., 3. travnja). Glazba kao terapijsko sredstvo. Pribavljeno 9.4.2024. sa <https://hrcak.srce.hr/file/303392>.
25. Özeke Kocabaş, E. (2012). Using music and musical activities in special education: developments in Turkey. *International Online Journal of Primary Education*, 1, 73-79
26. Blaljković, J. (2015). Frequency of preschool teacher education students' participation inextracurricular music activitiesin Croatia and Slovenia. *Journal of Educational Science and Arts*, 2, 112-120
27. National Center on Safe Supportive Learning Environments. Dostupno na: [How can integrating music into your classroom benefit student learning and development? | National Center on Safe Supportive Learning Environments \(NCSSLE\) \(ed.gov\)](#) (22.6.2024.)

28. DiDomenico, J. (2017). Effective Integration of Music in the Elementary School Classroom. *Inquiry in education*, 9, 2, 4.